

Департамент культури, релігій та національностей
Тернопільської облдержадміністрації
Тернопільська обласна бібліотека для дітей

«Затверджую»
Директор обласної бібліотеки
для дітей

Н.С. Новіцька

**Звіт
про роботу Тернопільської обласної
бібліотеки для дітей
за 2014 рік**

Тернопіль 2015

Зміст

I. Основні напрямки роботи бібліотеки за 2014 рік.....	3
Основні цифрові показники діяльності.....	4
II. Обслуговування користувачів.....	5
1. Обслуговування користувачів в обласній бібліотеці для дітей.....	5
2. Обслуговування користувачів в бібліотеках для дітей області.....	19
III. Науково-методична діяльність ОБД	23
1. Методична робота в обласній бібліотеці для дітей.....	23
2. Методична робота в центральних бібліотеках для дітей області.....	25
IV. Бібліографічна та довідково-інформаційна діяльність.....	27
1. Інформаційно-бібліографічна робота в обласній бібліотеці для дітей.....	27
2. Інформаційно-бібліографічна робота в бібліотеках для дітей області.....	29
V. Формування документних ресурсів. Каталогізування документів.....	32
VI. Зберігання документних ресурсів.....	33
VII. Програмно-проектна діяльність бібліотеки	35
VIII. Впровадження інформаційних технологій.....	37
IX. Рекламно-інформаційна діяльність.....	39
X. Управління колективом та матеріально-технічна база	
Організація управління. Соціальний розвиток колективу.....	40
Додатки:	
Основні заходи в рамках проекту «Поглянь у майбутнє».....	42
«Приймальня з прав дитини (додаток №1).....	42
«Батьківська академія» (додаток № 2).....	43
«Бібліотечна психологічна служба» (додаток № 3)	45
Скорочення, вживані в тексті.....	47

I. Основні напрямки роботи бібліотеки у 2014 році

У 2014 році діяльність Тернопільської обласної бібліотеки для дітей була спрямована на:

- задоволення інформаційно-бібліографічних запитів читачів на друковані видання;
- забезпечення вільного доступу користувачів до світових інформаційних ресурсів через мережу інтернет;
- виховання дитини – громадянина України;
- розвиток гармонійної особистості;
- сприяння процесам соціалізації підростаючого покоління;
- розкриттю творчого потенціалу дітей та підлітків.

Максимум зусиль спрямовано на реалізацію Всеукраїнських, обласних, власних цільових програм та проектів, удосконалення бібліотечних послуг, співпрацю з громадськими організаціями, виховними установами, навчальними закладами тощо.

Згідно з річним планом на 2014 рік та враховуючи потреби користувачів колективом бібліотеки реалізовано низку творчих акцій, програм та проектів. Постійно в центрі уваги була робота з патріотичного, морально-правового, естетичного виховання читачів, активно проводилась робота з відродження сімейного читання та організації дозвілля дітей та підлітків. Особлива увага приділялась роботі із соціально-незахищеними дітьми та сім'ями, які опинились у скрутній життєвій ситуації, про що свідчить активна робота з реалізації проекту «Поглянь у майбутнє». У звітному році продовжено роботу у проекті «Бібліомістечко».

У 2014 році створено нову версію сайту бібліотеки. Систематичне оновлення інформації та відкриття нових рубрик вивели його на високу рейтингову позицію відвідуваності серед сайтів України.

Тішить, також те, що кількість користувачів, які звернулись до бібліотеки за книгою та інформаційними послугами, а також з метою проведення змістовного дозвілля – зростає, а це говорить про значні можливості нашої книгозбірні у задоволенні потреб відвідувачів.

Разом з тим можна відзначити і недоліки, зокрема у забезпеченні матеріальними ресурсами:

- приміщення бібліотеки не дозволяє створити максимально комфортні умови для обслуговування читачів (відсутній окремий читальний зал);
- немає залу для проведення заходів з участю великої кількості учасників;
- відсутня окрема кімната для занять «Kinect-майданчику»;
- недостатнє фінансування на придбання необхідної літератури;
- брак фінансування на закупівлю бібліотечних програм.

Однак, ці проблеми не стали на заваді реалізації основної мети діяльності бібліотеки – задоволення інформаційних потреб юних читачів, їх запитів у сфері навчання, самоосвіти, організації дозвілля користувачів-дітей.

Основні цифрові показники діяльності

Таблиця № 1.

№ п/п	Показники роботи	План на 2014 рік	Виконання у 2014 р.
1.	Фонд бібліотеки		
	Всього:	117 480	117 517
	в т.ч. книги	96 745	96 649
	журнали	18 490	18 657
	газети	312	308
	електронні видання	73	43
	аудіовізуальні документи	1 860	1860
2.	Поповнення фонду		
	Всього:	4 350	1 967
	в т. ч. книги	3 020	1 112
	журнали	1 336	823
	газети	35	32
	електронні видання	30	--
3.	Кількість користувачів		
	Всього:	13 600	13 663
	в т. ч. Інтернет-центр	500	515
	з них діти	400	420
4.	Кількість користувачів згідно єдиної реєстрації	6 000	6 370
5.	Книговидача		
	Всього	228 000	230 372
	За мовами:		
	українською		208 938
	російською		20 295
	іншими мовами		1 139
	Читаність	16.8	16.8
	Обертаність	1.8	1.9
6.	Відвідування		
	Всього по бібліотеці	100 000	100 131
	в т.ч. Інтернет центр	4 100	4 251
7.	Відвідування веб-сайту	240 000	250 722
8.	Відвідування масових заходів	4 600	4 931

II. Обслуговування користувачів

1. Обслуговування користувачів в обласній бібліотеці для дітей

Просвітницька та дозвіллева діяльність ТООД у 2014 році представлена розмаїттям традиційних та інноваційних форм роботи з користувачами. Постійно в центрі уваги працівників бібліотеки була робота з патріотичного, морально-правового, естетичного виховання читачів, проводилась активна робота з відродження сімейного читання. Особлива увага приділялась залученню до бібліотеки користувачів із соціально-незахищених категорій дітей та підлітків.

В роботі нашої книгозбірні знайшли відображення багато важливих пам'ятних історичних та літературних дат. Формуванню національної свідомості, вихованню духовних і культурних цінностей маленьких громадян сприяли ряд заходів, проведених працівниками відділів обслуговування. Зокрема, з нагоди дня Соборності України відбулося відкриття книжково-ілюстративної виставки «Соборність душ єднає Україну» (ВО 1 – 4 кл.), до Дня державного прапора оформлена книжково-ілюстративна виставка «Синій, як море, як день золотий з неба і сонця наш прапор ясний» (ВО 1 – 4 кл.).

Пам'яті про героїчний подвиг юнаків, що полягли 29 січня 1918 року на станції Крути за незалежність молоді Української держави, присвячена книжково-ілюстративна виставка «Їх слава буде пломеніти» (ВО 5 – 11 кл.).

Напередодні головного державного свята – **Дня незалежності України**, відбулося урочисте відкриття книжково-ілюстративної виставки під назвою «Моя Україна – велика країна, весь всесвіт для мене вона!». Одягнені у яскраві національні костюми, юні патріоти Тернопілля завітали на свято разом зі своїми родинами. Дійство розпочалося з виконання учасниками заходу Національного Гімну України. Бібліотекар ознайомила присутніх із розділами експозиції, а також зробила огляд книг, представлених на виставці. Працівники бібліотеки творчо підійшли і до оздоблення стелажів, на яких була представлена література. Багряні кетяги калини, жовто-блакитний стяг, а також символ волі – український тризубець, стали окрасою книжкових полиць та всієї книгозбірні. Подорож у часі здійснили гості заходу, переглядаючи відеоматеріал 23-річної давності, що відображає найважливішу подію в історії нашої держави – проголошення незалежності України. У ВО 1 – 4 кл. до свята було організовано **виставку патріотичних світлин читачів нашої бібліотеки «Українець – це на все життя»**. Усі бажаючі могли розмістити на виставці власні фото з народною та державною символікою. Метою таких заходів є виховання почуття патріотизму, національної свідомості, духовної єдності поколінь, адже всі ми живемо в Україні і маємо не просто любити й шанувати свою державу, а й вивчати її історію та традиції, які створюються нашим народом.

На долю нашої Батьківщини випало багато випробувань. Україна завжди приваблювала ласих на здобич сусідів своїми природними багатствами. Якою була би наша країна сьогодні, якби на сторожі її незалежності та єдності не стояли мужні лицарі – вірні сини України? До Дня Героїв України 23 травня у ВО 5 – 11 кл. відбулася **година пам'яті «Не вмере героїв вічна шана, із боєм змішана гірким»**, на яку завітали вихованці гімназії «Гармонія». Почесним гостем заходу став старший науковий співробітник історико-меморіального музею політичних в'язнів Ігор Олещук. Він поділився із школярами цікавими історичними фактами,

пов'язаними з подвигами славних українських воїнів, які не шкодували ні здоров'я, ні життя у боротьбі за волю Батьківщини. Не оминув у своїй розповіді Ігор Андрійович і сучасних патріотів України, відвагою та мужністю яких захоплюється увесь світ. Чудовим доповненням заходу була книжково-ілюстративна виставка «Невмирущий дух героїзму», яку підготували працівники відділу обслуговування 5-11 класів.

Ось уже декілька років поспіль 14 жовтня Україна відзначає одразу декілька свят – Покрови Пресвятої Богородиці, День створення української повстанської армії та День українського козацтва. Мужніх захисників – славних лицарів війська низового запорозького вшанували вихованці Тернопільської української гімназії ім. Івана Франка, які завітали до нашої бібліотеки на **козацькі забави «Учіться мудрості в батьків, а гопака – у козаків»**. Учасники дійства здійснили захопливий відео-екскурс сторінками історії, із якого почерпнули багато цікавої інформації про славних ватажків, битви та походи і навіть зброю та одяг українського козацтва. Звитягами запорізького лицарства захопився і юний тернопільський поет Вадим Гришко – учень ЗОШ № 27. Хлопець зачитав авторський вірш «Єднаймося», який присвятив давнім та новітнім героям України. В часи славної минувшини перенесли усіх присутніх сучасні козаки – учасники школи бойового гопака «Сварог», які продемонстрували низку майстерних прийомів традиційного козацького бою. Бібліотекарі ознайомили з **книжково-ілюстративною виставкою «Козацька держава – наша гордість і слава»**, яку до Дня українського козацтва підготували працівники відділу обслуговування учнів 5–11 класів.

На зустріч з читачами нашої бібліотеки завітав Верховний учитель Бойового гопака, засновник стилю Бойовий гопак, **Президент Міжнародної Федерації Бойового гопака Володимир Пилат**, який особисто презентував власну книгу **«Жовтяк»**. Дійство зібрало чималу аудиторію поціновувачів давніх козацьких традицій. На презентації були присутні: учні та тренери Школи Бойового Гопака у Тернополі, Отаман тернопільського козацтва Сергій Білий, представники засобів масової інформації, працівники бібліотеки, а також місцяни, які не могли оминати нагоду поспілкуватись із фундатором цього цікавого, а головне – патріотичного виду мистецтва.

Передусім, Володимир Пилат пояснив усім присутнім, що слово «жовтяк» означає один із семи рівнів майстерності Бойового гопака. Книга створена для початківців, які прагнуть опанувати ази бойового мистецтва, а також для тих, хто цікавиться історією та одвічними традиціями українського козацтва. Автор подарував бібліотеці книгу з власним автографом.

В історії нашої держави є багато визначних дат, серед яких на жаль, і такі, що викликають сумні спогади та біль. Саме 15 лютого відзначається одна із них – 25-річчя виведення контингенту радянських військ з Афганістану. Віддаючи данину воїнам-героям афганської війни, в читальному залі бібліотеки відбувся вечір пам'яті «Афганістан – мій біль, моя пекуча пам'ять!». Перед дітьми, учнями 11-Б класу Української гімназії ім. І. Франка виступали живі герої, – воїни афганської війни: Лісовий Сергій Євгенович – голова Тернопільської обласної організації Української спілки ветеранів Афганістану, Лукашук Анатолій Васильович – учасник бойових дій, Лотецький Роман Євгенович – учасник бойових дій,

виконавець патріотичних пісень. Своїми розповідями вони повертали всіх присутніх у страшне і невідоме нам минуле, згадуючи деталі війни, воїни називали прізвиська тих, хто не повернувся. На знак пам'яті про загиблих горіла скорботна свіча і гіркою тишею сплила хвилина мовчання. На вечорі пам'яті діти мали змогу подивитися відеоролик про афганську війну, почути пісні на афганську тематику у супроводі гітари. Неможливо переоцінити вклад ветеранів афганської війни і сьогодні в історію України. Цим героїчним, відважним людям слід дякувати і бажати їм та всім нам, аби гірке минуле ніколи не повторилося.

Здавалося, часи відважних лицарів та героїчних звитяг залишилися далеко позаду. Та переступивши 21 століття – ери гуманності та демократичних принципів, ми немов знову опинились перед лицем підступного ворога, який хижими очима споглядає на наші Українські землі. В нашій українській минувшині є багато переможних битв, і одна з них – битва під Оршею. Рівно 5 століть тому у вересні 1514 році відбулась велика битва між 25-тисячним військом під командуванням князя Костянтина Івановича Острозького, на той час Гетьмана Великого князівства Литовського, Руського, Жемайтійського і Королівства Польського, та 80-тисячним московським військом на чолі з воєводою Іваном Челядніним. З нагоди цієї події в Обласній бібліотеці для дітей працівниками відділу обслуговування учнів 5–11 класів було проведено годину історії «500-річчя Битви під Оршею». Учні 8 класу ЗОСШ №22 мали змогу дізнатись всі деталі цієї події, подивившись відеоматеріал по даній темі, та послухавши цікаву розповідь методиста інформаційно-методичного центру управління освіти Диркач С. Я.

Значна частина в роботі бібліотеки було направлена на допомогу навчально-освітньому процесу та популяризації художньої літератури.

Так, у звітному році велика увага в діяльності книгозбірні була приділена відзначенню **200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка**. Мабуть, не випадково ця знаменна дата співпала із колосальними змінами, які зараз переживає наша держава, адже саме Великий Кобзар став ідейним натхненником боротьби сучасних героїв за свободу України. З нагоди ювілею видатного сина України у 2014 році бібліотекою проведено ряд заходів, зокрема:

- **Літературно-музичний вечір-спогад «На струнах Кобзареві душі»** відбувся з нагоди дня народження Т. Шевченка. Бібліотекарі спільно із викладачами та учнями музичної школи №1 м. провели літературно-музичну композицію, присвячену вшануванню великого Кобзаря. Під час урочистого дійства діти декламували вірші Тараса Шевченка, розігрували сценки за його творами, звучали пісні на слова великого поета. Захід завершився словами вдячності за можливість ще раз насолодитися творчістю генія українського народу.

- **Літературні скайп-читання «І знову відкриваю Кобзаря»** відбулися між читачами молодшого шкільного віку Тернопільської та Хмельницької обласних бібліотек для дітей. Учасники читань розповідали на пам'ять свої улюблені вірші Кобзаря, взяли участь у вікторині «Відомий і невідомий Тарас», а також презентували ілюстрації, які намалювали до творів відомого поета. Крім того, маленькі тернополяни продемонстрували інсценівку сумнозвісної «гри в шахи» людьми, про яку Шевченкові розповіли під час перебування у містечку Вишнівець на Тернопільщині.

- **Шевченківські читання «Із скарбниці Шевченкових поезій»** були присвячені Всесвітньому дню поезії. Учасники заходу, учні 6-Б класу Української гімназії ім. І. Франка разом із своїм вчителем української мови та літератури Зуляк Г. Я. продемонстрували красу і чарівність Шевченкового слова. Лунали твори: «Заповіт», «За байраком байрак», «Тарасова ніч» та багато інших. До уваги учасників було представлено книжково-ілюстративну виставку «Невмируща слава генія Шевченка», яка допомогла глибше вивчити літературну спадщину Шевченка.

- **Віртуальну подорож «Земля, яку сховає Тарас»** працівники бібліотеки провели з учнями 6-Б класу Української гімназії ім. І. Франка. Під час подорожі діти мали змогу віртуально «відвідати» ті куточки нашого краю, де залишив свій слід великий син України. Школярі впізнавали на фото замки та фортеці нашої славної області, у багатьох з яких побували і вони, а також ставили запитання бібліотекарю стосовно творчого та життєвого шляху Тараса Шевченка.

- **Літературний діалог поколінь «Як «Кобзар» у хаті – буде щастя, знай!»** зібрав у бібліотеці учнів 3-Г класу ЗОШ № 24, вчителів та членів родин школярів. Різні за віком і вподобаннями, вони проникливо та щиро декламували вірші, виконували музичні твори геніального Кобзаря. Проходять роки, минають століття, але поезія Тараса Шевченка не втрачає своєї актуальності, з кожним роком вона набуває особливого звучання, виховує нові покоління геніїв.

- **Мистецький вернісаж «Шевченків світ в буянні фарб, сплетінні ліній».** На імпровізованій сцені оживали слова пророка. Під звуки бандури, на тлі прекрасних картин художника, учні 9-А класу Української гімназії ім. І. Франка відтворювали образи героїв шевченківських творів – Перебенді, Лілеї, Катерини, Козака, Невільника. Велике захоплення викликала акторська майстерність учня, який виконував роль Шевченка-художника. Юні актори своєю майстерністю допомогли глядачам проникнути в тонку душу митця та відчутти суть «епохи Тараса Шевченка».

- **Інформаційно-мистецька година «Його благословила доля славою святою»** присвячена перепохованню Т. Г. Шевченка на Чернечій горі. У стінах книгозбірні разом з бібліотекарями та своїми вчителями діти ще раз пригадали останні дні життя Великого Кобзаря, про перевезення його праху на Україну та перепоховання на Чернечій горі у м. Каневі. Любов і шану до Великого генія розкрила, підготовлена бібліотекарями мультимедійна презентація «Його благословила доля славою святою», яка відображала найбільш відомі пам'ятники Т. Г. Шевченку в Україні та світі.

Масові заходи до ювілею Т. Г. Шевченка доповнили майстерно організовані книжково-ілюстративні виставки **«Іду з дитинства до Тараса»** (ВО 1 – 4 кл.), **«Грані таланту великого Кобзаря»** (СЕВ), виставку творів Лауреатів премії ім. Т. Г. Шевченка **«Шевченком звеличені»** (ВО 5 – 11 кл.) та виставку **«Кобзарів»** з фондів бібліотеки **«Прочитаймо рідне слово зі сторінки «Кобзаря»**

З метою популяризації серед читачів літератури видатних письменників, а також матеріалів про їх життєвий і творчий шлях у бібліотеці протягом року було організовано **цикл книжкових виставок «Письменники – ювіляри 2014 року»:**

- **«Дивосвіт творів С. Васильченка»** (до 135-річчя від дня народження українського письменника) (ВО 1 – 4 кл.);

- «Ясна зоря нашого письменства» (до 180-річчя від дня народження М. Вовчка) (ВО 5 –11 кл.);
- «Його книги – яскраві зірки на книжковому обрії» (до 75-річчя від дня народження В. Скуратівського) (ВО 1 – 4 кл.);
- «На острові пригод» (до 65-річчя від дня народження Я. Стельмаха) (ВО 1 – 4 кл.);
- «Корифей української прози» (до 165-річчя від дня народження П. Мирного) (ВО 5 –11 кл.);
- «Талант, не підвладний часу» (до 195-річчя від дня народження О. Куліша) (ВО 5 –11 кл.);
- «Поетичне слово майстра» (до 245-річчя від дня народження І. П. Котляревського) (ВО 5 –11 кл.);
- «Остап Вишня – чарівник поетичного слова» (до 105-річчя від дня народження письменника) (ВО 5 –11 кл.);
- «Усе любов'ю зміряне до дна» (до 450-річчя від дня народження В. Шекспіра) (ВО 5 –11 кл.).

Велику увагу відзначенню ювілейних дат відомих письменників впродовж року приділили бібліотекарі ВО 1 – 4 кл. Цим датам були приурочені різнопланові заходи, зокрема, організовано літературні читання до 100-річчя від дня народження Лариси Письменної «Подорож до країни мрій та казок», а з нагоди 245-ї річниці від дня народження І. Крилова – «Іван Крилов – майстер слова». До ювілеїв письменників проведено також цикл літературних годин: до 105-ї річниці від дня народження Леоніда Гребінки «Творець розумного сміху», « У нього є чому навчитись» до 150-річчя від дня народження М. Коцюбинського.

Наймолодші читачі брали участь у відзначенні ювілеїв відомих дитячих книг. На літературну гостину, приурочену 180-річчю створення казки О.С.Пушкіна «Казка про золотого півника», завітали учні 2–3 класів ЗОШ №4. Гостею заходу була письменниця нашого краю Віра Паронова, яка переклала українською мовою «Казку про золотого півника» та інші казки російського письменника О. Пушкіна. З нагоди 170-річчя створення Г.К.Андерсеном казки «Снігова королева» учні групи продовженого дня ЗОШ №3 здійснили мультиплікаційну мандрівку «До палацу Снігової королеви». Цікавим і пізнавальним для молодших школярів був літературний диліжанс «Подорож у сонячне місто», присвячений 60-річчю написання М. Носовим повісті «Пригоди Незнайка та його друзів». В ході мандрівки «пасажири» прокладали свій маршрут на інтерактивній дошці. На «зупинках» знайомились із життям і творчістю письменника, відповідали на запитання вікторини.

Виховання любові до України починається з любові до своєї малої батьківщини, тому велика увага в роботі бібліотеки приділялась заходам краєзнавчого та народознавчого спрямування.

З метою популяризації краєзнавчої літератури та творчості письменників краю **в рамках клубу «Ріднокрай»** проведено цикл заходів, зокрема:

- **Історико-краєзнавча година «Тернопілля у роки війни»**, присвячена 70-річчю визволення Тернополя від фашистських загарбників відбулася за участі тернопільського історика, дослідника та письменника Олександра Семеніва. На захід завітали школярі Української гімназії ім. І. Франка, а також їх класний

керівник О. Грабовська. Автор історичних праць про події років Великої Вітчизняної війни, пан Олександр представив присутнім свої книги: «Тернопіль у вогні» та «Тернопільщина у вихорі війни». Для старшокласників бесіда із О. Семенівим стала своєрідним екскурсом у воєнне минуле рідного міста, яке вижило і відродилось з попелу для майбутніх поколінь. Також усі присутні мали можливість ознайомитись з літературою, представленою на книжково-ілюстративній виставці «Роки війни – століття пам'яті».

- **Всеукраїнська скайп-естафета «Навіки пам'ять збережемо»** об'єднала міста України, які 70 років тому були визволені від фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни. «Місто, що вижило в пеклі війни» – таку назву отримала скайп-конференція, що відбулась 15 квітня у читальному залі Тернопільської обласної бібліотеки для дітей. Учасниками заходу були учні 7 класу Тернопільської гімназії ім. І. Франка, їхній класний керівник О. М. Грабовська, а також працівники бібліотеки. Віртуальними гостями заходу були учні школи № 172 м. Києва, які зібралися у стінах Національної бібліотеки України для дітей, щоб разом із тернопільськими школярами дізнатися про історичні події, на фоні яких відбувалося звільнення окупованого Тернополя, а також вшанувати пам'ять загиблих. Пригадати хронологію воєнних літ допомогла завідувачка відділу нової та новітньої історії Обласного краєзнавчого музею Любов Катеринюк. Ведучі заходу згадували імена героїв, які поклали життя на вівтар свободи, а також продемонстрували фото Тернополя часів Великої Вітчизняної війни. Учасники скайп-естафети із м. Києва здійснили віртуальну мандрівку до сучасного Тернополя, познайомились із визначними місцями та краєвидами міста за допомогою відео презентації, підготовленої працівниками нашої бібліотеки

Ювілейним датам наших відомих краян впродовж року присвячено ще кілька книжкових виставок:

- «Вірний син Тернопілля» *(До 70-річчя від дня народження Л. Крупи)* – на виставці представлена література, що знайомить відвідувачів з життєвим і творчим шляхом відомого краянину, талановитого поета, драматурга, громадського і політичного діяча.

- «Богдану Бастюку – 65» *(До 65-річчя від дня народження)*. Ім'я Богдана Бастюка яскравою зіркою виблискує у плеяді видатних людей Тернопільщини. На виставці представлено прозові та поетичні твори Богдана Бастюка, а також літературу, яка містить цікаві біографічні відомості про цю багатогранну особистість.

Бібліотека тісно співпрацює з відомими письменниками краю і запрошує своїх читачів на творчі зустрічі з ними. Зокрема, у ВО 1 – 4 кл. наймолодшим читачам бібліотеки – учням 3 класу ЗОШ №3, свою книгу «Пригоди гномика Чарлі» презентували її творці – Галина Шулим та Богдан Мельничук. Книга є дипломантом конкурсу «Коронація слова».

У відділі обслуговування учнів 5–11 класів відбулась творча зустріч «Квіти на снігу» із відомою тернопільською письменницею, фотохудожницею, журналісткою **Валентиною Семеняк-Штангей**. На заході були присутні учні 7-А класу ЗОШ № 24, а також бібліотекар школи Л.Г. Назар. Щира та відкрита у поведженні, пані Валентина одразу ж завоювала прихильність енергійних та непосидючих школярів. Діти із захопленням слухали розповіді про численні

подорожі та пригоди письменниці. Вона, у свою чергу, нагородила уважних слухачів авторськими книгами, а також подарувала їм ексклюзивну фотороботу «Квіти на снігу».

З нагоди присвоєння нашій землячці Марії Баліцькій обласної премії ім. Іванни Блажкевич у номінації «Твір для дітей та юнацтва» за твори «Вишиванка для Ісуса», «Марійчині колісанки», «Пелюстки маминого щастя», «Душа бджоли», «Мар'янині секрети» відбулася **творча зустріч з письменницею**. Пані Марія розповідала про своє творче сходження. Жанрову різноманітність (проза, поезія, п'єси, література для дорослих та дітей, романи) **Марія Баліцька** пояснює своїм невтомним мистецьким пошуком та самовдосконаленням. Доповненням до заходу стала книжкова виставка «Джерело любові Марії Баліцької».

З метою ознайомлення маленьких тернополян з історією нашого краю проведено **цикл краєзнавчих віртуальних подорожей «Відкрий для себе рідне місто»**, а саме: «Походження назв вулиць», «Парки нашого міста», «Синє око Тернополя».

З нагоди Дня рідної мови вихованці групи продовженого дня ЗОШ №3 взяли участь **годині рідної мови «Батьківщина, мати, мова – три цілющих вічних слова»**. До дня української писемності і мови для старшокласників бібліотекарі ВО 5 – 11 кл. провели огляд літератури з книжкової виставки «О, мово моя, душа голосна України». Під час цих заходів звучали вірші про мову, учасники трактували народні прислів'я, записували слова побажання рідній мові та розгадували кросворди.

Відзначаючи професійне свято **Всеукраїнський день бібліотек**, наша книгозбірня запросила своїх читачів, а також усю дитячу громаду міста, відвідати заходи, які відбувалися напередодні та у день свята.

Впродовж тижня бібліотекарі проводили екскурсії, знайомили відвідувачів з книжковими фондами та послугами, якими вони можуть скористатися. Особливо приємно було бачити у стінах бібліотеки першокласників. Під час посвяти в читачі вони знайомились з правилами користування бібліотекою, грали у цікаві вікторини та ігри на інтерактивній дошці.

До свята у відділі обслуговування учнів 5–11 класів представлено **книжково-ілюстративну виставку «Бібліотека – скарбниця мудрості людської»**. Експозиція відображає літературу, яка містить інформацію про особливості професії бібліотечного працівника та традиції святкування Всеукраїнського дня бібліотек. Також, наші читачі знайомились із видавничою продукцією книгозбірні – це методично-бібліографічні матеріали, які широко представлені на виставці.

З нагоди свята в рамках клубу «Ріднокрай» у нашій бібліотеці відбувся **круглий стіл «Поезія – музика слів»** за участю юних віршописців Тернопілля, а також голови Тернопільської обласної організації Національної спілки письменників України Є. Безкоровайного. Євген Іванович привітав юних талантів із дебютом поетичного слова. По-дитячому зворушливі, чи не по віку серйозні та філософські – поезії усіх учасників однаково глибоко вразили гостя та присутніх на заході працівників бібліотеки. Письменник також відзначив актуальність тематики віршів. Осінні сонети, посвяти матері, а також, сповнені патріотизму, поетичні рядки про Україну – усе це говорить про багатство та самобутність внутрішнього світу юних поетів.

Відчути себе справжніми бібліотекарями, познайомитись з правилами оформлення читацького формуляра, із загадковими написами всередині книги, з процесами бібліотечного обслуговування, діти мали змогу взявши участь у рольовій грі «Побавимось у бібліотекарів» (ВО 1 – 4 кл.). Потім діти відобразили свої враження на папері, малюючи книгозбірню майбутнього. Творчі роботи були представлені на **виставці малюнків «Бібліотека дитячих мрій»**.

Особливо приємно, що на святкове дійство 30 вересня завітали юні читачі – учні 3Б класу школи-ліцею № 6, які потішили бібліотекарів та гостей свята оригінальним жартівливим виступом. Привітання своїх вихованців доповнили класний керівник Л. С. Кріль та директор школи-ліцею О. М. Остапчук.

Привітати бібліотекарів з професійним святом прийшли нинішні й колишні читачі, котрі подарували теплі слова вітань, пісні та музичні номери.

З офіційними привітаннями до нас завітали представники влади, відзначивши кращих бібліотекарів грамотами та квітами за сумлінну працю.

Наш постійний партнер, книговидавець Богдан Будний – директор видавництва «Навчальна книга – Богдан» з нагоди свята традиційно порадував бібліотекарів цінними подарунками – новими виданнями дитячих книг.

Велика увага працівників бібліотеки приділялась роботі з виховання у дітей доброти та милосердя. З нагоди Дня Матері у ВО 5 – 11 кл. оформлено книжково-ілюстративну виставку «Мати – джерело любові і ласки». Надовго запам'яталася учням 3 класу ЗШ№3 година доброти «В світі усе починається з мами» (ВО 1 – 4 кл.). Під час заходу діти розповідали вірші, співали пісні, в яких звучали ніжні і теплі слова про їхніх матусь.

Розуміючи важливість відродження сімейного читання працівники бібліотеки організовували заходи, на які запрошували не тільки читачів-дітей, а і їх рідних. З нагоди відзначення **Дня родини** бібліотекарі ВО 1 – 4 кл. оформили **виставку літератури «Родина – мій дім, мій оберіг»**. У дружнє родинне коло батьків та дітей, бабусь та дідусів зібрала **родинна світлиця «Зберемо воєдино усю свою родину»**. Учасниками дійства стали вихованці ЗОШ № 6 3-Б класу, їхній класний керівник, члени родин школярів, а також увесь колектив книгозбірні. Долаючи хвилювання, діти вітали найрідніших людей зі святом любові та єднання, декламуючи зворушливі поезії про диво материнської любові, сильні таткові руки, мудрість бабусі та дідуся. Участь у родинних конкурсах та вікторинах стала свідченням згуртованості та дружності членів сімей учасників. Артистичним доповненням заходу стали танці та пісні, у виконанні наймолодших учасників свята. На завершення, усім присутнім було запропоновано ознайомитись із виставкою сімейних реліквій, які створили неповторну атмосферу домашнього затишку.

З метою ознайомлення користувачів з народними традиціями нашого краю працівники бібліотеки організували **комплекс заходів народознавчого спрямування «Святкує Україна»**.

Зимовий цикл свят є найбільш популярним і очікуваним в Україні, особливо серед дітей. З метою ознайомлення читачів з історією та традиціями проведення новорічно-різдвяних святкувань оформлено книжково-ілюстративні виставки «З Різдвом Христовим, Україно!» (ВО 5 – 11 кл.), «Колядують зорі на Різдво щороку», виставку-інсталяцію «Новий рік крокує світом» (ВО 1 – 4 кл.). Працівники сектору

естетичного виховання організували різдвяно-новорічний концерт «Бажаєм цій хаті, щоб усі були багаті». Із колядками, віншуваннями та різдвяними побажаннями до бібліотеки завітали вихованці профспілкової школи мистецтв. Разом з добірним зерном вони засівали в душі присутніх щиру любов до Божої дитини, до великих славних традицій українського народу.

Щороку усі діти з нетерпінням чекають на зиму, живуть в очікуванні дива та подарунків у ніч з 18 на 19 грудня – ніч, коли на землю сходить добрий чарівник Святий Миколай. У відділі ВО 1 – 4 кл. проведено **годину народознавства «Іде з янголом ясненьким Святий Миколай»**. Під час заходу малюки вирушили у мультимедійну відео-подорож «Забілів снігами гай – іде Святий Миколай», де мали можливість переглянути мультфільм «Святий Миколай – Різдвяна казка», заглянули в історію і дізналися звідки прийшло до нас це свято, розповіли віршики, а також написали листа до Святого Миколая.

З нагоди свята Воскресіння Господнього організовано книжково-ілюстративну виставку «Христос воскрес! Радійте нині діти!» (ВО 1 – 4 кл.), етновикладку «Великодня радість землю обіймає» (ВО 5 – 11 кл.). Про традиції оздоблення пасхальних яєць дізналися учасники майстер-класу «Розпишу я писанку», який організували працівники сектору естетичного виховання. Присутні прослухали бесіду бібліотекаря про давній звичай розписування писанок та різні техніки їх оздоблень.

Заходи з морально-правового виховання молодших школярів проводилась згідно **програми «...І діти мають права»** (ВО 1 – 4 кл.), в рамках якої проведено правознавчу годину «На щасливе дитинство ми маємо право», та огляд книжкової виставки «Мої права – моє життя».

Для дітей середнього та старшого шкільного віку організовано ряд заходів в рамках роботи **клубу «Правознавець»**, зокрема:

- Година права «Немає прав без обов'язків».
- Година спілкування «Права і закони в твоєму житті»,
- Година спілкування «Правила толерантності» присвячена Міжнародному дню толерантності. Із поняттям «толерантність», присутніх ознайомили бібліотекарі, які також запропонували школярам виконати інтерактивну вправу «Чим ми схожі». Відповідно до умов, кожен учасник обирав серед присутніх ту людину, яка, на його думку, чимось нагадує його самого. Не менш цікавою для старшокласників виявилась і гра «Асоціативний ряд», під час якої діти по черзі називали рису характеру, яка відповідає поняттю толерантності. На завершення, бібліотекарі поділились з юними учасниками заходу корисними порадами щодо того, як слід поводити себе у суспільстві, аби здобути репутацію толерантної людини.

- Правовий діалог «Вчинок і відповідальність» за участі оперуповноваженого кримінальної міліції у справах дітей.

*(Детальніше про заходи з морально-правового виховання у розділі **Програмно-проектна діяльність бібліотеки (Проект «Поглянь у майбутнє»)** та у додатках.*

З нагоди **Міжнародного дня захисту дітей** для юних тернополян та гостей міста Тернопільська обласна бібліотека для дітей організувала **дитяче свято «Веселковий світ дитинства»**.

Незважаючи на похмуру дощову погоду, 1 червня у бібліотеці було гамірно і весело. Головна героїня свята Ігруня-мандрівниця, яка понад усе любить грати і мандрувати, запросила відвідувачів здійснити круїз-вікторину «До міста казок», взяти участь у майстер-класі із виготовлення смайлика «Смайлик дарує посмішку», позмагатися у конкурсі малюнків на повітряних кульках «Я малюю свою мрію», оглянули виставку дитячих малюнків «Мої кольорові фантазії» та виставку творчих робіт з паперу «Чарівний світ долоньок». Крім того, усі дітки залюбки брали участь у вікторинах, конкурсах та розвагах, які відбувались в рамках ігрової програми «Дозвілля з бібліотекою». Найкмітливіші та найерудованіші учасники свята отримали заохочувальні призи.

Свято «Веселковий світ дитинства» дало старт бібліотечним **літнім читанням «Літо в країні Читалії»**. Отож, впродовж літніх канікул бібліотека запрошує усіх бажаючих до літнього кінозалу «Мультитек@», пропонує побавитись в рухливі ігри на «Kinect-майданчику», пограти в інтелектуальні ігри, здійснити віртуальні мандрівки, стати учасниками інтерактивних ігор, і звичайно, прочитати захоплюючі книги. Найактивніші учасники Літніх читань отримують подарунки та бонуси на користування додатковими бібліотечними послугами. Для тих, хто не бажає розлучатись із «паперовим другом» навіть під час відпочинку, у читальному залі бібліотеки діє книжково-ілюстративна виставка «У книг немає канікул».

Повчальні історії, які лягають в основу казки, є віддзеркаленням реальних ситуацій з нашого життя. Надзвичайну цілющу силу казок відчули на собі юні читачі, які відвідали «сеанс» казкотерапії «Чарівна країна всередині нас» Бібліотекар розповіла учасникам заходу про те, що терапевтична казка допомагає дитині розібратись у собі, зробити правильні висновки у певних життєвих обставинах, а також сприяє подоланню страхів та комплексів, які пригнічують вразливу дитячу психіку. Під час перегляду мультфільмів «Трудолюбива бабуся» та «Казка про жадність», учасники «казкотерапії» у діях та вчинках головних героїв знаходили власне відображення, робили відповідні висновки щодо поведінки того чи іншого персонажа.

Протягом літніх канікул ведуча літературно-мистецьких програм видавництва «Навчальна книга – Богдан» Валентина Січкоріз з нашими відвідувачами провела 6 презентацій книжкових новинок, природознавчу мандрівку «Літо прийшло!» та народознавчу годину до свята Івана Купала.

Крім того, впродовж літніх канікул читачі відвідували літній кінозал «Мультитек@», бавились в рухливі ігри на «Kinect-майданчику», грати в інтелектуальні ігри, здійснювали віртуальні мандрівки, брали участь в інтерактивних іграх, і звичайно, читали захоплюючі книги. Найактивніші учасники Літніх читань отримали подарунки та бонуси на користування додатковими бібліотечними послугами.

Традиційним у нашій бібліотеці є **відзначення Всеукраїнського Тижня дитячого читання**, в рамках якого організовано:

- **Огляд книжково-ілюстративної виставки «Улюблені книги наших читачів»** на виставці представлені ті друковані видання, які користуються

найбільшою популярністю серед користувачів бібліотеки. Так юні читачі віддають перевагу історичному, пригодницькому, фантастичному жанрам літератури. Герої цих творів часто стають уявними друзями для дітей. З ініціативи працівників бібліотеки для усіх бажаючих було проведено короткий екскурс сторінками улюблених книг.

- **Творча зустріч «Поезія - покликання душі»** з Наталією Волотовською. Лікар-офтальмолог, письменниця, художниця, співачка, і це ще далеко не повний перелік усіх досягнень цієї молоді енергійної жінки. Спілкування з такими багатогранними особистостями є безцінним досвідом для підростаючого покоління. Усім гостям Наталя Волотовська, подарувала хвилини насолоди декламуючи авторські вірші та виконуючи пісні із власного репертуару. Завершилась зустріч автограф-сесією із Наталією Волотовською.

- **«Посвята в читачі»** – веселе та захопливого дійство, учасниками якого стали учні 1-Б класу ЗОШ №3. Про основні правила поводження з книгою, а також про величезну користь від читання розповіли першачкам ведучі Бібліознайко та Королева книг. На свято також завітали Баба-яга та Буратіно, які розвеселили школярів дотепними і повчальними історіями зі світу казок. Головною подією заходу стало таємниче дійство «посвяти в читачі». Усі учасники дали обіцянку правильно доглядати та зберігати книги. На завершення, усім школярикам було вручено «Пам'ятки юного читача», а також емблеми «Читач обласної бібліотеки для дітей – 2014».

- **«Комфортно там, де безпечно»** – під такою назвою для учнів 4-А класу ТНВК № 1 у відділі проведено годину безпеки. Привабливість світу дитинства у тому, що малюки не розуміють і не дотримуються загальноприйнятих норм і правил поведінки. Але іноді ця дитяча безпосередність і невгамовна цікавість можуть призвести до сумних, а іноді й трагічних наслідків. Під час заходу школярі пригадали різноманітні ситуації, пов'язані із загрозою небезпеки життю та здоров'ю людини. Про те що робити у таких випадках і як надати першу медичну допомогу дітям розповів лікар-хірург II міської лікарні, тренер по навчанню населення, волонтер Червоного Хреста Віктор Шацький. Для більш детального засвоєння отриманої інформації було використано мультимедійну презентацію про надання першої медичної допомоги.

- **«Чарівники сміху»** – годину гумору з нагоди Дня сміху. Це мабуть, найвеселіше свято, коли люди по-доброму жартують, роблять різноманітні дрібні капості, просто посміхаються одне одному. Під час заходу молодші школярі ознайомилися з історією свята та цікавими фактами про сміх, як вираз емоційного стану людини, залюбки приймали участь в жартівливих іграх «Наосліп», «Світлофор», «Ми теж». Веселий сміх та вигуки захоплення заповнили усе довкола і подарували заряд позитивної енергії на увесь тиждень.

Формуванню екологічної культури у дітей і підлітків, бережливому ставленню до навколишнього середовища сприяли заходи природничої тематики. З цією метою ознайомлення дітей з особливостями кожної пори року, у ВО 1 – 4 кл. було організовано цикл природознавчих мандрівок «Чотири пори року», а саме: «Прийшла до нас бабуся у білому кожусі», «Весна іде – красу несе», «Літо, літечко прийшло», «Барви осені».

З нагоди Всесвітнього дня Землі оформлено книжково-ілюстративну виставку «Збережи красу Землі для наших нащадків», до Дня Чорнобильської трагедії проведено бесіду-спомин «Чорнобиль – горе і наш біль».

Безцінний і найдорожчий скарб, який має людина – це здоров'я. Щоб допомогти майбутнім поколінням зберегти цей скарб протягом усього життя у бібліотеці розроблена **програма «Наше здоров'я в наших руках»** в рамках якої організовано:

Презентацію книги «Казкові рятівники», яку написали діти, учасники конкурсу дитячо-юнацької творчості «Безпека в житті – життя в безпеці». На заході були присутні Олександра Вавришко – методист навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності та Марія Кокіс – головна медсестра обласної організації Товариства Червоного Хреста України. В ході заходу діти дізнались про історію створення книги, взяли участь в бліц-опитуванні на тему безпечної поведінки у надзвичайних обставинах. На завершення Олександра Вавришко оголосила переможців конкурсу кращого малюнка на тему безпеки життєдіяльності, оголошеного напередодні, а також вручила призерам грамоти. Усі діти, які представили на конкурсі свої малюнки, отримали в подарунок чудові м'які іграшки від обласної організації Товариства Червоного Хреста.

Година спілкування «Чи бути здоровим – вирішувеш ти!», 7 квітня – Всесвітній день здоров'я. Це свято уже кілька десятиліть об'єднує усіх прихильників здорового способу життя. Як зберегти, підтримати та зміцнити найцінніший скарб людини – здоров'я учням 2-б класу ЗОШ № 6 розповіла лікар-методист «Центру здоров'я» Ірина Гричук. Лікар також ознайомила малюків з основними правилами гігієни, дотримання яких є необхідною складовою здорового способу життя.

Інтерактивна година «Вчись бути здоровим» для наймолодших школярів відбулась під гаслом «Як здорово бути здоровим», під час якої відвідувачам було запропоновано ряд цікавих конкурсів, ігор, вікторин та загадок. Приємною несподіванкою для учасників була розминка за допомогою спортивної відео-гри «Річковий ривок», яка була здійснена за допомогою мультимедійної приставки Kinect, і надзвичайно зацікавила дітей.

Година здоров'я «Що треба знати про туберкульоз і як його попередити?» присвячена Міжнародному дню боротьби з туберкульозом. Лікар-фтизіатр О. М. Слизька розповіла про цю хворобу, а також про заходи, що дозволять вберегтися від цього захворювання. Присутні отримали кваліфіковані відповіді на питання, які їх цікавили.

Групова бесіда «Життя без шкідливих звичок» До обговорення однієї з найактуальніших проблем сьогодення вирішили долучитись батьки, які бачать майбутнє своїх дітей без шкідливих звичок. Бесіду з ними провів лікар-методист обласного Центру здоров'я Андрій Зарусінський. Лікар розповів про негативний вплив тютюнопаління, алкоголізму та наркоманії як на фізичний, так і на психічний стан здоров'я організму. Людина, яка залежна від наркотичних речовин втрачає гармонію з навколишнім світом, деградує як особистість. «Такі бесіди дуже важливо проводити саме з батьками» – наголосив гість заходу, адже поведінка близьких людей найчастіше стає прикладом наслідування для дітей.

Урок-лекцію «Треба бити на сполох» працівники відділу обслуговування учнів 5 – 11 класів провели для вихованців Української гімназії ім. І. Франка у Всесвітній день боротьби зі СНІДом. На заході були присутні учні 7-их класів гімназії, а також педагоги – Н. П. Чирська та Г. Я. Зуляк. Бібліотекар – ведуча заходу навела сумну статистику жертв цієї страшної хвороби у світі, Україні та місті Тернополі, а також назвала імена відомих людей, життя яких обірвав СНІД. Учасники також дізналися

про шляхи інфікування та методи профілактики СНІДу. На завершення бібліотекар запропонувала школярам взяти участь у цікавій вікторині, за правилами якої, на кожну ствердну відповідь із ряду запитань, аудиторія відповідала оплесками. Також увазі присутніх було презентовано книжкову виставку під назвою «Молодь і СНІД», яка розкриває одну з глобальних проблем сучасності – проблему боротьби зі СНІДом.

У вихованих дітей в житті є низка переваг: щось таке, що приваблює й утримує людей. Вони набагато вільніше почуваються у суспільстві, легше справляються з новими і навіть незручними ситуаціями. Вони виростають чуйними до потреб і почуттів інших. Щоб допомогти батькам виховати у дітей ці якості у ВО 1 – 4 кл. декілька років діє **«Школа етикету для маленьких»**.

Багато хто вважає, що етикет – це правила поведінки для «парадних» моментів життя. Але чи так це насправді? Про це, а також про те як поводитьсь у школі і на вулиці, що таке охайність діти дізнались на організаційному **занятті школи «Золоті правила етикету»** та поділились власними думками щодо необхідності дотримання гарних манер у поведінці кожної людини.

Усім відомо, що вміння приймати гостей – це ціла наука! Учасники **рольової гри «Зустрічаємо гостей»**, ознайомившись із таким поняттям як «гостинність», вчилися як зустрічати близьких та рідних людей на порозі власного дому, дізнались про звичаї та правила поведінки за столом. Про те, як покращити свою поведінку та стосунки з оточуючими, діти дізнались під час **гри-подорожі до «Міста Ввічливих малят»**.

Велику роль в роботі з читачами, ми бібліотекарі, відводимо творчому розвитку малюків. З огляду на це в рамках проекту «Бібліомістечко» для наймолодших відвідувачів бібліотеки проведено майстер-класи з виготовлення аплікацій «Паперовий вернісаж», фігурок з пластиліну «Дива своїми руками», ляльки-мотанки «Мотанка – прадавній оберіг». У секторі естетичного виховання діє **гурток «Весела майстерня»**, в рамках якого відвідувачі-учні 5 – 8 кл. відвідали наступні майстер-класи: «Зимове мереживо сніжинок» (техніка витинанка), «Вже скоро-скоро Новий рік» (виготовлення прикрас до Нового року), «Я дарую тобі Валентинку» (виготовлення валентинок в техніці квілінг), «Розпишу я писанку» (заняття з писанкарства), «Веселкові стрічечки» (виготовлення закладок для книг), виготовлення панно «Український тризуб» (техніка торцювання).

Пропагуючи літературу з питань мистецтва, бібліотекарі намагались розкрити перед читачами чарівний світ мистецтва, показати різноманіття його жанрів. З цією метою у відділі розгорнуто такі книжково-ілюстративні виставки і полиці:

- «Світ вічної краси» (нові надходження з питань мистецтва);
- «Життя заради музики» (до 125-річчя від дня народження українського композитора Л. М. Ревуцького);

- «Іскристість блискучого таланту» (до 105-річчя від дня народження українського композитора А. Й. Кос-Анатольського);
- «Митець за покликанням» (до 90-річчя від дня народження вірменського і українського кінорежисера С. Параджанова);
- «Легенда українського театру» (до 160-річчя від дня народження М. Заньковецької);
- «Одкровення й загадки Марії Приймаченко» (до 105-річчя від дня народження української майстрині народного декоративного розпису);
- «Учитель з великої літери» (до 170-річчя від дня народження українського художника М. І. Мурашка);
- «Великий зодчий українського кінематографу» (до 120-річчя від дня народження кінорежисера і письменника О. П. Довженка).
- «Зберегти для нащадків» (до Міжнародного дня музеїв);
- «Творіння століть» (до Всесвітнього дня архітектури);
- «Майстерність і натхнення» (до Дня художника);

В рамках клубу цікавих зустрічей «Рандеву» відбулося ряд творчих зустрічей:

- «За завісою книжкової ілюстрації» (з книжковим графіком, театральним художником-ілюстратором Володимиром Якубовським);
- «Кавові фантазії» (декор кавовими зернами від Наталії Лучанко);
- «Вихоплені миті з життя» (з письменницею та фото художницею Валентиною Семеняк-Штангей).

У секторі естетичного виховання активно діє клуб любителів музики «Мелодія», для його відвідувачів відбулося 5 засідань:

- Літературно-мистецька подорож «Колядуєм, щедруєм, нову радість всім даруєм!»;
- Літературно-мистецька подорож «Мандрівка сторінками музичної казки»;
- Огляди літератури книжкових виставок: «У полоні пісень Володимира Івасюка» (до 65-річчя від дня народження В. Івасюка), «Я мить чудову пам'ятаю» (до 210-річчя від дня народження російського композитора М. І. Глінки), «Любов і муза – то моє життя» (до 90-річчя від дня народження тернопільського режисера і композитора Анатолія Горчинського).

Для відвідувачів бібліотеки організовано 3 літературно-мистецькі подорожі з циклу «10 хвилин з мистецтвом»: «Місто Художників запрошує», «Мандрівка сторінками музичної казки», «Сміх, кіно та Чарлі Чаплін» (до 125-річчя від дня народження Чарлза Спенсера Чапліна).

2. Обслуговування користувачів в бібліотеках для дітей області

Кожного року в березні місяці українці вшановують пам'ять видатного Кобзаря, патріота України, великого її сина – Т. Г. Шевченка. Рік 2014-й особливий, оскільки саме на нього припало 200-річчя від дня народження славетного поета та художника.

Палітра заходів присвячених цій ювілейній даті в бібліотеках області просто вражає:

1. Літературні свята, вечори:

- «Живий Шевченко» (Козівська ЦБД);
- «Віночок віршів від Т. Г. Шевченка» (Гусятинська ЦБД);
- «Нетлінне слово Кобзаря» (Тернопільська міська бібліотека № 4 для дітей);
- «Повік людська плывтима до Тараса безмежної любові течія» (Підгаєцька ЦБД);
- «Шевченкове слово в віках не старіє» (Борщівська ЦБД);

2. Літературно-музична композиція:

- «Поезія, що музикою стала» (Підволочиська ЦБД);

3. Конкурси читців:

- «Поезія Шевченка – то музика народної душі» (Козівська ЦБД);
- «А слово Тараса луна над Збручем» (Підволочиська ЦБД);
- «Мій улюблений вірш Кобзаря» (Тернопільська ЦБД);

4. Конкурс на краще виконання творів «Вслухаємось в Шевченкові рядки» (Копичинецька міська бібліотека для дітей);

5. Конкурс юних дарувань «Кобзарики» (Скала-Подільська МБД);

6. Конкурси творчих робіт

- «Мій Шевченко» (Кременецька ЦБД);
- «Слово, пісня, дума Кобзаря, ви окраса й суть мого життя» (Зборівська ЦБД);

7. Конкурс малюнків до творів Кобзаря

- «Намалюймо Шевченкове слово» (Гусятинська ЦБД);
- «Шевченкові твори очима дітей» (Монастирська ЦБД);

8. Літературний колаж:

- «Стежками творчості генія» (Тернопільська міська бібліотека № 3 для дітей)

9. Літературний вечір-портрет:

- «Безсмертне Вічне слово» (Монастирська ЦБД);

10. Віртуальна мандрівка:

- «У бронзі, у граніті, пам'яті народній» (Збараська ЦБД);

11. Краєзнавчо-поетичні мандрівки:

- «Шевченко і Тернопільщина» (Збараська ЦБД);
- «На землі Тернопільській» (Гусятинська ЦБД);

12. Усний журнал «Тарасові шляхи» (Бучацька ЦБД);

9. День інформації

- «Шевченкове слово в віках не старіє» (Бучацька ЦБД);

10. Поетичний вернісаж

- «Доростаймо серцем до Тараса» (Підволочиська ЦБД);

11. Вікторина

- «Віч-на-віч з Шевченком» (Тернопільська ЦБД);

Читачам бібліотек пропонувалась велика кількість та різнобарвність книжково-ілюстративних виставок та оглядів літератури.

Проводячи заходи, бібліотекарі намагалися донести до користувачів-дітей світ образів, думок, ідей Великого Кобзаря, розширити їх знання про життя, творчість, світогляд Т. Г. Шевченка.

Центральна бібліотека для дітей Тернопільської міської ЦБС створила **блог (<http://qrsev.blogspot.com>)** – «Шукаємо у собі Шевченка», у якому кожен день, починаючи з вересня 2013 року – до березня 2014 року, висвітлювались нові QR-коди, в яких зашифровано вірші Т.Г.Шевченка або рядки з біографії поета.

У **Всеукраїнському віртуальному фотоконкурсі «Map-Ukraine Шевченкіана»** організованому Національною бібліотекою України для дітей взяли участь декілька бібліотек області, і ми дуже пишаємось тим, що світлина з підписом «До мене сьогодні всміхнувся Шевченко з картини, що там на стіні» Збараської районної бібліотеки для дітей зайняла 2 місце у номінації «Бібліотеки і Шевченко».

До ювілею Великого Кобзаря фахівцями бібліотек було видано методичні поради:

- «Ти нації Навчитель і Пророк» (Підволочиська ЦБД спільно з ЦРБ);
- «Великий син великого народу» (Тернопільська ЦБД).

Упродовж двох днів 29-30 вересня у Тернополі відбулося захоплююче дійство – четвертий «Бібліофест», активними учасниками якого були усі бібліотеки для дітей м. Тернополя. Зважаючи на ситуацію в Україні фестиваль мав назву «Бібліофест. Українська героїка».

В програму фестивалю входили: презентації, майстер-класи, круглі столи, зустрічі із письменниками, виставки. У перший день свята у Центральній дитячій бібліотеці відбулася презентація нового проекту «Розвивайко», який розрахований на дітей від 1,5 до 5 років, метою якого є залучення до читання з раннього віку малюків, розвиток мовлення і творчих здібностей дошкільнят. В рамках цього заходу виступила казкарка, лауреат літературної премії «Коронація слова-2012» Галини Шулим. Львівська поетеса Катерина Міхаліцина провела терапію читанням. Вона розповіла про важливість читання віршів. Окрім того, тернопільська лялькарка Тетяна Кухарська запропонувала відвідувачам і гостям бібліотеки переглянути виставку «Ляльки з капрону».

До міської бібліотеки для дітей №3 завітав український художник Юрій Чумак. Загалом під час фестивалю значна увага була приділена нещодавній події – Майдану. Відтак у Центральній дитячій бібліотеці відбулася презентація книги Христини Лукашук «Казка про Майдан» (для дітей 10–12 років).

У перший день фестивалю користувачі бібліотеки № 5 для дітей взяли участь у всеукраїнському «Книжковому марафоні-42». Марафонський забіг 42 кілометри, а у книжковому марафоні кожна книжка – один кілометр. Під час заходу дітям вдалося пробігти аж 10 кілометрів книг – тобто розповісти, порекомендувати для прочитання іншим дітям про 10 улюблених книг. І як у всякому марафоні, естафету передали далі – бібліотеці №5 для дорослих.

Ще однією неочікуваною подією стало відкриття виставки персональної колекції іграшкових ретро-машин Тараса Демкури. Величезна колекція з більш як ста автомобілів, вперше була представлена на огляд відвідувачів, зокрема дітей, розміщена на виставкових вітринах в музеї національної іграшки, що діє при бібліотеці №5 для дітей.

Цікавих заходів було досить багато, тому кожен маленький і великий шанувальник книги міг обрати собі щось до душі і залишити яскравий спогад у своїй пам'яті про «Бібліофест–2014».

Інформація про проведені заходи постійно висвітлювалась на сайті Тернопільської міської ради, на шпальтах місцевої преси та на блозі Тернопільської міської ЦБС.

2014 рік на Тернопільщині проголошено роком провідника Організації українських націоналістів Степана Бандери. Бібліотеками області було організовано ряд заходів присвячених цій події, зокрема, у Козівській ЦБД відбулась літературно-музична композиція «Степан Бандера – незламний борець за долю України» спільно з Будинком дитячої та юнацької творчості. Розповіді ведучих гармонійно доповнювали музичні композиції «Під чистим небом України», «Наша армія», «Так чого ти плачеш» у виконанні маленьких артистів. Захід був покликаний підвести присутніх до усвідомлення місця і ролі Степана Бандери в історії України, сформуванню почуття національної гідності, пропагуючи дух лицарства, самоповаги, прагнення самореалізації у добрих справах.

Особливим цьогоріч був **Всеукраїнський тиждень дитячого читання**. Не було веселих пісень, не було сміху та жартів, не було запальних конкурсів та розваг, бо уся Україна вшановувала пам'ять героїв Небесної сотні. Саме в ці дні минали сороковини їхньої трагічної загибелі. Бібліотекарі Тереховлянської ЦБД спільно з волонтерами громадської організації «Тереховлянська вежа» провели масштабний захід – вечір-реквієм «Помолімось за Небесну сотню». Півтори години, затамувавши подих, більше ста учнів та гостей споглядали на екрані обличчя загиблих героїв-земляків Небесної сотні, слухали розповіді учасників подій Революції Гідності, пізнаючи сторінки новітньої історії.

Сьогодні наша держава та весь український народ перебувають у надзвичайно складному становищі через ситуацію, що відбувається на Сході України.

Бібліотеки не можуть бути осторонь. Козівська ЦБД приєдналась до акції на підтримку українських військовослужбовців «Напиши листа солдату». Користувачі бібліотеки підтримали пропозицію і охоче дарували захисникам теплі, щирі та зворушливі слова вдячності й любові.

У Гусятинському районі організували акцію «Подаруй солдату Миколая», під час якої маленькі відвідувачі книгозбірні малювали солдатам подарунки та писали листи, одночасно відбувався збір коштів. На зібрані гроші, а це 2,5 тис. гривень придбано 5 бушлатів, комбінезон, термобілизну та берци, які було передано одному з бійців, який вирушав змінити своїх побратимів в зоні АТО.

Тереховлянська ЦБД у серпні провела акцію «Наші сердечка поряд з вами», а в грудні – «Подаруй солдату свято». Дитячі листи, малюнки, ангелики, солодощі, теплі речі – ось неповний перелік того, що було зібрано і передано волонтерам громадської організації «Тереховлянська вежа», яку вони доправили власноруч у зону АТО.

Вечір пам'яті «Не згасне пам'яті свіча» відбувся у Монастириській ЦБД. Відкрили захід театральною постановкою, в якій дівчата одягали Україні вінок з квітів і калини, як символ світлого майбутнього і кращої долі, відкинувши на землю терновий вінець, як страждання, поневіряння і приниження народу. Учні запалили свічку пам'яті за Героїв, які віддали життя за волю України. Ведучі

пригадали історію, згадуючи події 100-річної давності, коли створювався легіон січових стрільців, про незламний дух, невмирущі приклади боротьби. У віршах читці повертали у ще таку недалеку історію Майдану та сьогоднішніх подій на Сході України, співали пісні про боротьбу українського народу, звитягу учасників Майдану та самовідданість і відвагу вояків АТО. Пам'ять загиблих Героїв вшановували хвилиною мовчання у різних куточках нашої області.

З метою формування у читачів почуття відповідальності за долю краю, любові до своєї землі, збереженню родинних традицій Підволочиська ЦБД реалізувала програму «Мій край, ти серця рідна пристань», в рамках якої були проведені такі заходи:

- Краєзнавча година «Відкрий для себе рідне місто»;
- Історико-краєзнавчий урок «Рідне місто над Збручем»;
- Літературна година «Грані великого таланту» (до 80-річчя від дня народження поета, доктора економічних наук, члена Спілки письменників України Володимира Вихруща);
- Експрес-опитування «Яким я бачу своє селище через 10 років»;
- Інформаційна година «Письменники-ювіляри Тернопілля»;
- Заочна мандрівка «Вулицями нашого міста».

Під час проведення фотовернісажу «Розповідає старе фото» користувачі знайомились з історією рідного містечка в старих світлинах, які бібліотеці надав краєзнавець, історик Юрій Мокрій.

З метою відродження традицій та звичаїв, популяризації обрядів українського народу Заліщицька ЦБД провела цикл заходів присвячених народознавству, а саме: вікторину «Символи квітів у дівочому українському віночку», виставку-мандрівку «Мандрівка в глибину народних звичаїв», етнографічно-краєзнавчу виставку «Калейдоскоп зимових свят», годину народознавства «А мати вишивала рушники».

Сьогодні бібліотеки стають справжніми мистецькими майданчиками та територією розвитку для дітей. Зокрема, у 2014 році у Монастириській, Козівській, Зборівській, Кременецькій, Збаразькій районних бібліотеках для дітей проводились майстер-класи з виготовлення різдвяних ангелочків з лушпиння кукурудзи, фоторамок з макаронів, виготовлення писанок, подарунків у техніці квілінгу, орігамі, карвінгу тощо. Тобто, читачі бібліотек займались новими видами діяльності «hand made», вкотре переконуючись, що сучасна бібліотека є куточком для дозвілля та втілення творчих здібностей.

Цікавою формою роботи є читання на свіжому повітрі, які практикуються у Тернопільській, Гусятинській, Козівській районних бібліотеках для дітей. Юні читачі залюбки змінили зручні приміщення читальних залів на галявини під сонечком.

На сучасному етапі роботи бібліотеки значне місце посідає реклама та створення позитивного іміджу бібліотеки. У цьому напрямку книгозбірні області використовували різноманітні засоби: це і інформування громадськості про проведення масових заходів, конкурсів, акції через ЗМІ, соціальні мережі, блоги.

Беззаперечним лідером висвітлення своєї роботи на шпальтах періодики та на блозі є Козівська районна бібліотека для дітей. Загалом, у 2014 році в районній газеті «Вільне слово» про діяльність книгозбірні надруковано 13 статей, а на блозі Козівської ЦБС – 58 публікацій.

III. Науково-методична діяльність

1. Методична діяльність в обласній бібліотеці для дітей

В області функціонує 33 бібліотеки для дітей: обласна бібліотека для дітей, 16 центральних районних бібліотек для дітей та 16 міських бібліотек для дітей, а також 805 сільських бібліотек, які обслуговують дітей.

Методична діяльність Тернопільської обласної бібліотеки для дітей у 2014 році була спрямована на удосконалення діяльності бібліотек області, що обслуговують дітей, вивчення різних аспектів діяльності бібліотек, проведення соціологічних досліджень, організацію безперервної освіти фахівців бібліотек області, надання консультативно-методичної та практичної допомоги.

З цією метою на базі ТОБД було проведено ряд навчальних заходів, зокрема:

- Обласний семінар-практикум: «Нові стандарти професійної діяльності – шлях до підвищення соціальної ролі бібліотек для дітей» для заступників директорів ЦБС по роботі з дітьми. Під час семінару фахівці обласної книгозбірні надали учасникам семінару консультації: «Сучасні підходи до планування роботи бібліотек для дітей», «Інноваційна діяльність – основа розвитку сучасної бібліотеки для дітей», «Соціальні мережі як засіб реклами послуг бібліотеки», познайомили з новою формою конференцій у форматі «Печа-куча». Крім того, учасникам семінару презентовано нову версію веб-сайту ОБД.

- Семінар «Підвищення компетенції читачів шляхом використання інформаційних технологій в роботі бібліотеки» для вчителів зарубіжної літератури загальноосвітніх шкіл Тернопільського району. В рамках навчання учасникам було запропоновано методичні консультації про сучасні форми популяризації книги, шляхи розширення читацьких інтересів у дітей, ознайомлено із досвідом зарубіжних колег та проведено невеликий огляд книжкових новинок від видавництва «Навчальна книга – Богдан».

- На базі ОБД відбувся професійний діалог для бібліотекарів загальноосвітніх шкіл міста Тернополя, в якому взяло участь 18 учасників. В ході зустрічі обговорювалися питання обліку надходжень документів до бібліотечного фонду згідно нової інструкції, статистичний облік інформаційної та довідково-бібліографічної роботи, а також підвищення інформаційної ролі шкільних бібліотек у забезпеченні навчального процесу шкіл міста.

- Ефективною формою підвищення кваліфікації стало навчання у «Школі молодого бібліотекаря» для нових працівників ОБД, в якому взяло участь 8 учасників. Навчальний план включав лекції, тренінги, перегляди навчальних відеофільмів, рольові дискусії та практичні заняття з організації бібліотечної роботи. Під час роботи Школи учасники вивчали основні документи бібліотеки, положення, інструкції, обговорювались основні напрямки діяльності бібліотеки для дітей, систему обслуговування користувачів, роботу з фондами і каталогами та особливості розвитку бібліотеки в сучасних умовах.

Протягом звітнього року бібліотекарі ТОБД мали змогу **познайомитись з досвідом роботи колег з інших бібліотек України та зарубіжжя**, підвищувати свій фаховий рівень, беручи участь у таких заходах:

- Всеукраїнська науково-практична конференція директорів обласних бібліотек для дітей на тему «Сучасна дитина та бібліотека: перспективи та

проблеми розвитку відносин», яка проходила 7-10 жовтня 2014 року на базі Національної бібліотеки України для дітей.

- Проблемно-цільове навчання «Суспільний статус і значимість дитячих бібліотек як соціокультурних інститутів і організаційно-методичних центрів регіону» для завідувачів науково-методичних відділів обласних бібліотек для дітей відбулось 12-16 травня 2014 року на базі Національної бібліотеки України для дітей. Учасниками розглядався спектр актуальних питань бібліотечної галузі, серед яких: формування іміджу бібліотеки для дітей; корпоративні бібліотечні інтернет-ресурси як запорука розвитку мережі бібліотек для дітей; інноваційна діяльність бібліотек для дітей на підтримку дитячого читання; інтерактивні технології у роботі з користувачами: методичний аспект. У даному навчанні взяла участь завідувачка науково-методичного відділу ТООБД Тетяна Хованець.

- Підвищення кваліфікації за темою «Електронне урядування та доступ до інформації в бібліотеках» з 3 по 8 лютого звітного року на базі Тернопільської обласної бібліотеки для молоді пройшли 8 працівників ООБД. Під час навчання розглянуто такі теми: «Впровадження електронного урядування: світовий досвід і українська специфіка», «Доступність інформації у демократичному суспільстві», «Інновації в бібліотеках» та ін.

- Учасниками навчань в Регіональному навчальному центрі при Тернопільській обласній універсальній науковій бібліотеці на теми «Нова бібліотечна послуга: використання Інтернету в бібліотеках» 17-21 лютого та «Інноваційні зміни в бібліотеці, кадровий менеджмент та фандрейзингова діяльність» 7-11 квітня 2014 року були 7 бібліотекарів нашої книгозбірні. В ході навчання розглядалися наступні питання: «Інтернет-доступ як бібліотечна послуга», «Критерії оцінки інформаційних ресурсів», «Інтелектуальна власність в інтернеті: відповідальність бібліотеки і бібліотекаря», «Рекламна діяльність бібліотеки», «Адвокація як система захисту інтересів бібліотек, бібліотечних фахівців і користувачів».

- Навчання на тему «Робота бібліотеки на задоволення інформаційних та дозвіллевих потреб читачів-дітей» проходило 12-15 травня поточного року на базі Рівненської обласної бібліотеки для дітей. В результаті – свій фаховий рівень підвищили 7 працівників ТООБД. Заняття проводились у формі лекцій, тренінгів та майстер-класів.

- У програмі «Лідерство» для молодих бібліотекарів взяла участь завідувачка сектору абонементу відділу обслуговування дошкільників та учнів 1 – 4 класів Тетяна Хованець. Головна мета програми – надання можливості молодим бібліотекарям підвищувати професійний рівень та сприяти посиленню їх творчого потенціалу, запровадження інновацій в практику роботи українських книгозбірень. Програма передбачала ряд тренінгів:

- «Технології Веб 2.0 у сучасній бібліотеці» 27–28 січня 2014 року у м. Перечин Закарпатської обл.;
- «Оцінювання потреб та залучення громади» 29–30 січня у м. Перечин Закарпатська обл.;
- «Управління проектами» 19–20 лютого у м. Львові;
- проведення фінального оціночного семінару для учасників програми, що відбувся 24 червня у м. Києві.

• На Ярмарку бібліотечних інновацій «Сучасна бібліотека: міст ваш!», який проводився у місті Києві 24 липня поточного року ТОБД представляли заступник директора з наукової роботи Надія Чайківська та завідувач сектору інформаційних технологій та електронних ресурсів Оксана Шлапак.

Обласна бібліотека для дітей організувала проведення на Тернопільщині:

• Обласного етапу **Всеукраїнського конкурсу дитячого читання «Найкращий читач України-2014»**, який визначив переможців від Тернопільської області для участі у фестивалі дитячого читання «Книгоманія», який проходить щорічно у м. Львові, за участі дітей-лідерів читання зі всієї України. Конкурс проводиться спільно з Громадською організацією «Форум видавців» та бібліотеками для дітей. У 2014 році переможцями обласного етапу Всеукраїнського конкурсу стали учні:

1. Мусіхіна Еля, учениця 6-го класу Тернопільської Української гімназії ім. І. Франка;
2. Лазаренко Максим, учень 7-го класу Тернопільської ЗОШ № 3;
3. Волкова Тетяна, учениця 8-го класу Козівської ЗОШ.

Переможці конкурсу від Тернопільщини взяли участь у дитячому фестивалі «Книгоманія».

• Всеукраїнське соціологічне моніторингове дослідження «Книга року-2014» проводилося на базі Тернопільської ОБД, Бучацької ЦБД, Збарзької ЦБД, Монастириської ЦБД та Тернопільської міської ЦБД. В опитуванні взяли участь 70 респондентів, серед яких 50 респондентів-дітей та 20 бібліотекарів-експертів.

• Всеукраїнського моніторингу ефективності заходів з популяризації Шевченкіани у бібліотеках України для дітей, метою якого є вивчення ефективності бібліотек у залученні, прищепленні інтересу читачів до Шевченкіани, виявлення розуміння і значення його творів для сучасності дітьми. Для даного опитування зібрано та узагальнено інформацію про проведені бібліотеками області заходи, присвячені 200-річчю від дня народження Т.Г.Шевченка у 2014 р., їх кількість, тематику, форми та методи популяризації; про кількість дітей, що відвідали ці заходи; кількість виданих дітям творів Т.Г.Шевченка та книжок інших авторів про нього.

• Всеукраїнського Тижня дитячого читання 2014 року. Використання сучасних інтерактивних, ігрових, театралізованих бібліотечних форм роботи, під час проведення заходів в рамках Тижня дитячого читання, дозволило зробити його більш цікавим, масовим і святковим.

Велася робота з поповнення та оновлення розділу веб-сайту ОБД «Методична скарбничка».

Працівники обласної бібліотеки для дітей здійснили виїзд до Зборівської ЦДБ з метою участі у семінарі «Роль і місце бібліотеки в умовах становлення громадянського суспільства» для сільських бібліотекарів Зборівської ЦБС).

2. Методична робота в центральних бібліотеках для дітей області

Методична діяльність центральних районних бібліотек для дітей у 2014 році була спрямована на удосконалення роботи бібліотек району, надання методичної та практичної допомоги сільським бібліотекарям з питань обслуговування користувачів-дітей та сприяння розвитку і поширенню бібліотечних інновацій.

Протягом року працівниками ЦБД області у сільські бібліотеки здійснено більше як 260 виїздів з метою надання практичної допомоги з різних питань (ведення облікової документації, індивідуальна робота з користувачами-дітьми, переоблік фондів, передача бібліотеки та ін.), зокрема, Козівська ЦБД надавала методичну та практичну допомогу бібліотекам-філіям (сmt. Козлів, с. Великий Ходачків, с. Велика Плавуча, с. Плотича, с. Таурів) по створенню блогів та сторінок у соціальних мережах в Інтернеті.

Для підвищення фахового рівня сільських бібліотекарів у проведено 28 районних семінарів та семінарів-практикумів, на яких розглядалися такі теми:

- «Форми організації правового виховання дітей у бібліотечному обслуговуванні» (Заліщицька ЦБД);
- «Культурно-дозвіллева діяльність бібліотеки на допомогу творчій самореалізації дитини» (Теребовлянська ЦБД);
- «Краєзнавча робота бібліотек – важливий засіб виховання підростаючого покоління (Бучацька ЦБД), «Краєзнавча робота бібліотеки: нове і традиційне» (Підволочиська ЦБД);
- «Клуби за інтересами для користувачів-дітей» (Гусятинська ЦБД);
- «Організація дитячого читання – основа успішної бібліотеки» (Бережанська ЦБД), «Діти. Книга. Читання. Пошук нових можливостей, ідей, інноваційних підходів» (Гусятинська ЦБД);
- «Бібліотечна робота з дітьми: особливості сучасної методики» (Козівська ЦБД);

Під час семінарів проводяться огляди професійної преси, зокрема, фахівці Монастириської ЦБД провели огляд журналів «Бібліотечна планета», «Світ дитячих бібліотек», «Бібліотечний вісник», «Шкільна бібліотека».

Такі форми навчання як «майстер-класи», «Дні творчої ініціативи», «Дні керівника бібліотеки» практикують у Теребовлянській, Зборівській, Тернопільській, Кременецькій, Підгаєцькій ЦБД. Творчі лабораторії, школи професійної майстерності, методичні дні проведені у Бережанському, Гусятинському, Заліщицькому, Чортківському, Монастириському, Підволочиському, районах. Майже усі навчання для сільських бібліотекарів доповнюються масовими заходами, зокрема, у Зборівській ЦБД відбулась літературно-музична композиція «Три матері» та літературно-мистецька година «Творимо руками і душею».

Крім семінарів і тренінгів, які відбулися на базі ТОБД завідувачі районними та міськими бібліотеками для дітей пройшли навчання у регіональному тренінговому центрі при Тернопільській обласній науковій бібліотеці на тему: «Повідомте всіх про діяльність бібліотеки».

Завідувачки Гусятинською, Збараською, Теребовлянською, Козівською та Бучацькою районними бібліотеками для дітей взяли участь у дистанційному навчанні «Бібліотеки і розвиток електронного урядування», яке проводила Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. По закінченні навчань бібліотекарі отримали сертифікати про підвищення кваліфікації.

Центральними бібліотеками для дітей, як методичними центрами з організації обслуговування користувачів-дітей було підготовлено ряд методичних рекомендацій, порад, сценаріїв на допомогу сільським та шкільним бібліотекарям області:

• Спеціалісти Заліщицької ЦБД розробили методичні рекомендації: «З мамою і татом до бібліотеки», «Дитяче краєзнавство у бібліотеці» та «Наочна популяризація літератури серед читачів-дітей»;

• Працівниками Тернопільської ЦБД видано методично-бібліографічні поради «Великий син великого народу» (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка), «З погляду вічності» (до 90-річчя від дня народження П. А. Загребельного) та інструктивно-методичні листи «Ми йшли до тебе, Перемого!» (до 70-річчя звільнення Тернополя від німецьких окупантів), «Художник, письменник, кінематографіст» (до 120-річчя від дня народження О. П. Довженка);

• Підволочиська ЦБД спільно з ЦРБ розробили і випустили методичні поради: «З родини йде життя дитини» (до Міжнародного року сім'ї), «Ти нації Навчитель і Пророк» (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка).

IV. Довідково-бібліографічна та інформаційна діяльність

1. Довідково-бібліографічна та інформаційна діяльність в обласній бібліотеці для дітей

Інформаційна та довідково-бібліографічна робота бібліотеки у 2014 році була спрямована на задоволення інформаційних запитів читачів-дітей, зумовлених їх навчальною діяльністю, а також на забезпечення інформаційної підтримки керівників дитячого читання – бібліотекарів, вчителів, вихователів та батьків.

Протягом звітного року працівники інформаційно-бібліографічного відділу склали аналітичний опис статей з періодичних видань і збірників, які отримала бібліотека, на більшість із них були дані анотації.

Продовжувалась робота щодо вдосконалення ДБА бібліотеки, картотеки поповнились 4 135 новими картками, зокрема: систематична картотека – 1 425, краєзнавча картотека – 1 525, тематичні картотеки – 1 185.

Проводилося поточне та генеральне редагування картотек, вилучено 1480 застарілих карток. У звітному році було відредаговано картотеку науково-методичної і педагогічної літератури для вчителів загальноосвітніх шкіл, вихователів, батьків, відкрито 16 тематичних рубрик: «Дитячий садок – школа», «Розвиток мовлення», «Проектна діяльність», «П'ятирічні діти», «Діти з особливими потребами», «Інноваційні технології», «Безпека життєдіяльності дошкільників», «Логопедія», «Ліворукі діти», «Байки», «Антична література» та ін.

Провели редагування відділу 78 СКС «Бібліотечна справа. Бібліографія», де відкрито рубрики: «Бібліотечна освіта, підвищення кваліфікації», «Інноваційні технології», «Бібліотечно-бібліографічне обслуговування»; створено нові рубрики: «Олімпіада в Сочі», «Євромайдан», «200-річчя Т. Шевченка», «Вибори Президента - 2014» та ін.; персоналії у 85 відділі «Мистецтво»; відредаговано картотеку віршів (розділи «Пісні», «Історія пісень»).

Впродовж 2014 року користувачам бібліотеки було надано 2 331 усну довідку (804 з яких виконані інформаційно-бібліографічним відділом, 1 527 – відділами обслуговування). Більшість з них тематичні, і надавались переважно учням ЗОШ, бібліотечним працівникам, вчителям, вихователям дитячих садочків. Цікавими були довідки за темами: «Твори письменників-лауреатів премії ім. Т. Шевченка з 2000 по 2012 рік», «Форми і методи роботи на уроках музики», «Цивільно-правовий захист майнових прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх осіб»,

«Розвиток і виховання креативних дошкільників», «Як поводитись під час грози», «Герої Небесної сотні – наші земляки» та ін.

Працівники відділу долучилися до розширення матеріалів україномовної частини Вікіпедії, на прохання редактора якої здійснено підбірку друкованих матеріалів про нашого земляка члена Національної спілки журналістів Костя Валігуру.

Для виконання довідок було використано СКС, ККС, методичну картотеку, тематичні картотеки, інтернет-ресурси.

Використання інтернет-технологій – це можливість розширити зону обслуговування за рахунок віддалених користувачів, в результаті чого відбувалося виконання запитів віртуальних користувачів у розділі «Запитай у бібліографа» на сайті ОБД. Всього за рік виконано 11 віртуальних довідок на теми: «Про нові рубрики для картотек газетно-журнальних статей», «Добірку сценаріїв до Дня Чорнобильської трагедії», «Матеріали до літературного диктанту по повісті Миколи Гоголя «Ніч перед Різдом», «Про публікацію віршів маленьких поетів», «Про персоналію Михайла Бойчука в краєзнавчій картотеці», «Сценарій до дня працівників культури та аматорів народного мистецтва», «Дитячі бібліотеки – центри інноваційних технологій: завдання та здобутки», «Інноваційні технології в початкових класах» та ін.

Важливе місце в діяльності відділу посідає інформаційна робота, яка серед інших форм передбачає різноманітну видавничу діяльність. Впродовж 2014 року працівниками відділу **підготовлено і видано:**

- бібліографічну довідку «Дитячі долі в творчості Т. Г. Шевченка» (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка);
- бібліографічну довідку «Диво, створене людиною» (до Міжнародного дня дитячої книги);
- попереджувальну довідку «Знищене, але незнищенне» (до 70-річчя визволення Тернополя від німецьких окупантів);
- інформаційний список «Про нас пишуть... (Публікації за 1970 – 2014 роки)» (до 75-річчя заснування Тернопільської обласної бібліотеки для дітей);
- календар «Знаменні і пам'ятні дати» на 2015 рік.

З метою систематичного ознайомлення бібліотекарів з бібліографічною продукцією, у відділі проводились інформаційні огляди бібліографічних покажчиків, виданих Національною бібліотекою України для дітей та огляди видавничої продукції інформаційно-бібліографічного відділу нашої бібліотеки.

Впродовж декількох років у відділі ведеться фактографічна папка-досьє краєзнавчої тематики «Тернопільська ОБД на сторінках преси», яка постійно поповнюється новими матеріалами. На сайті бібліотеки у рубриках «Про нас пишуть» та «Видавнича діяльність» розміщено 24 інформації.

Працівниками відділу проводилась пошукова робота з дослідження життя і діяльності відомих письменників краю. Дана інформація висвітлюється на сайті ОБД в інтернет-проекті «Літературна карта Тернопілля» у розділі «Бібліотечні проекти». Впродовж року підготовлено матеріали про 8 персоналій: Ігор Бережний (Тернопільський р-н), Леся Білик (Зборівський р-н), Зоряна Замкова (Лановецький р-н), Олекса Волков, Олекса Корнієнко, Сергій Лазо (м. Тернопіль), Ганна Назарків (Козівський р-н), Іван Потій (Кременецький р-н).

До циклу розвідок «Мандруємо вулицями нашого міста» підготовлено матеріали про вулиці Князя Острозького та Степана Бандери.

Працівниками відділу створено слайд-презентацію «Наші земляки – лауреати Національної премії України ім. Т. Шевченка» (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка) та мультимедійну презентацію «Книжки-ювіляри» (до Всеукраїнського дня бібліотек).

Одним із основних завдань відділу є популяризація бібліотечно-бібліографічних знань. З цією метою проведено ряд занять «Ліцман морів книжкових: ДБА бібліотеки», для учнів 7–А класу ЗОШ №24 та учнів 7, 8 класів Української гімназії ім. І Франка. Окрім планових бібліотечних занять працівниками відділу постійно надаються читачам індивідуальні консультації щодо самостійного пошуку інформації за допомогою ДБА.

Працівники відділу провели заняття у «Школі молодого бібліотекаря» на тему «ДБА бібліотеки: СКС, ККС, тематичні картотеки» для новопризначених працівників нашої бібліотеки. З метою кращого засвоєння теоретичного матеріалу розроблено практичні тести по даній темі.

Впродовж року у відділі здійснювалося систематичне інформування дитячих, шкільних, сільських бібліотекарів області через сайт ОБД. У розділі «Методична допомога з питань бібліографії дитячим бібліотекам області» запропоновано нові матеріали з питань бібліотечно-бібліографічної грамотності, зокрема, 15 розробок занять і планів проведення бібліотечних уроків.

Працівниками відділу підготовлено інформаційні повідомлення про День незалежності України, про історію обласної бібліотеки для дітей для бібліографічного посібника «Література до знаменних і пам'ятних дат 2015 року» ТОУНБ, підготовлено сценарій «Місто, що вижило в пеклі війни» для проведення скайп-естафети «Нашадки пам'ять збережуть», до 70-річчя визволення міста Тернополя від фашистських загарбників.

Крім інформаційно-бібліографічного відділу інформаційне обслуговування читачів проводили також відділи обслуговування. Для більш повного забезпечення користувачів інформацією працівники цих відділів поповнювали наявні та створювали нові тематичні папки, виступали у школах міста з оглядами нових надходжень, проводили заняття з основ інформаційної культури для учнів різних вікових категорій. У відділах обслуговування організувались виставки нових надходжень «Цього ви ще не читали» (ВО 5–11 кл.), «Вибирай і читай найкраще!» (ВО 1–4 кл.), виставки періодики «Супер журнали: познайомся, почитай, поміркуй...» (ВО 1 – 4 кл.), «Сторінками періодики» (ВО 5–11 кл.), проведено огляд періодики «Чудова преса на всі інтереси» (СЕВ), організувались експрес-огляди «Мандруємо сторінками журналів».

2. Інформаційно - бібліографічна робота в бібліотеках для дітей області

Впродовж 2014 року в бібліотеках для дітей області продовжувалась робота щодо вдосконалення ДБА. В систематичні, краєзнавчі картотеки вливались картки про нові надходження, відкривались нові рубрики, персоналії, проводилось поточне та генеральне редагування картотек. У звітному році відкрито наступні рубрики і персоналії: «200 років від дня народження Т. Шевченка» (Збаразька ЦДБ), «Революція гідності 2013 – 2014 р. р.» (Кременецька ЦБД), «80 років Спілки

письменників України» (Монастириська ЦБД), «Військові дії на сході України» (Бучацька ЦБД), «Степану Бандері – 105» (Борщівська ЦБД), «Тернопільській області – 75» (Заліщицька ЦБД), «Книги – ювіляри», «Арсеній Яценюк – прем'єр-міністр України» (Тернопільська МБД №1), «90 років від дня народження А. Горчинського» (Гусятинська ЦБД), «Герої не вмирають» (Теребовлянська ЦБД).

Для більш кращого забезпечення інформаційних потреб користувачів, багато бібліотек області ведуть тематичні картотеки, зокрема: картотека організаційно-дозвілєвої діяльності, картотека лауреатів літературних премій (Монастириська ЦБД, Копичинецька МБД), «Письменники рідного краю» (Скалатська МБД), «Картотека цікавих повідомлень» (Заліщицька ЦБД), «Школа професійної майстерності» (Лановецька ЦБД), «Вчимося писати твори і перекази» (Тернопільська МБД №3).

Впродовж 2014 року користувачам бібліотек області надавались усні та письмові довідки на різноманітну тематику, які облікувались в «Зошиті обліку бібліографічних довідок». Найбільш цікавими були: «Байка у світовій літературі», «Молодіжні та дитячі організації України» (Чортківська МБД №1), «Рослини – символи України» (Підгаєцька ЦБД), «Т. Шевченко у музиці та кіно» (Заліщицька ЦБД), «Що таке рабство?», «Що таке вітрові хвилі?» (Тернопільська МБД №3).

У бібліотеках області організовувалися інформаційні бібліографічні куточки: «Бібліографія – ключ до скарбниці знань» (Чортківська МБД №2), книжкові тематичні виставки та полицки: «Дитяче довідкове бюро» (Збаразька ЦБД), «Бібліографія – цікава наука» (Бережанська ЦБД).

Велика увага в бібліотеках приділялася індивідуальному та груповому інформуванню. Абонентами індивідуальної інформації є як діти, так і керівники дитячого читання. Індивідуальне інформування здійснювалось за темами: «Уроки позакласного читання» (Монастириська ЦБД), «Музичні новинки» (Лановецька ЦБД), «Нові форми виховних заходів на сторінках журналів» (Тернопільська МБД №1), «Азбука екології», «Мистецтво бути здоровим» (Гусятинська ЦБД).

Групові інформації надсилались вчителям ЗОШ, музичних, художніх шкіл, працівникам міської ради, будинків дитячої творчості, будинків школяра, станцій «Юних техніків» за темами: «Соціокультурні компетентності школяра» (Монастириська ЦБД), «Новинки літератури вчителям української та зарубіжної літератури» (Тернопільська МБД №1), «У світі прекрасного» (Тернопільська ЦБД), «Умілі руки не мають скуки» (Гусятинська ЦБД).

Здійснювалось групове інформування про нові надходження. Склалися «Списки нової літератури» (Збаразька ЦБД), інформаційні списки «Нові надходження до бібліотеки» (Тернопільська ЦБД).

Як форма групового інформування використовувалися бібліографічні огляди та перегляди літератури: «Життя віддай во славу Батьківщини» до Дня Незалежності України (Монастириська ЦБД), «Письменники Тернопільщини – дітям» (Скалатська МБД), «Пізнай світ з енциклопедією» (Бучацька ЦБД), «Краса і сила Шевченкового слова» (Козівська ЦБД), «Рідна мова – культура народу» (Тернопільська МБД №5).

Ефективною формою масового інформування користувачів та населення про послуги бібліотек, наявність літератури з актуальних питань стали **дні інформації**: «Україна вчора, сьогодні, завтра», «Літературні премії України» (Монастирська

ЦБД), «Лабіринти вибору» (Підволочиська ЦБД), «Природо – чарівнице, як тебе людям зберегти» (Скалатська МБД), «Шевченкове слово в віках не старіє» (Бучацька ЦБД), «Роль книги в житті людини» (Скала-Подільська бібліотека для дітей), «Вони прославили наш край» (Мельнице-Подільська бібліотека для дітей), «Найкраща музика – жива природа» (Тернопільська МБД №2), «Благословенна талантами Тернопільська земля», «Дитинство під захистом законів України» (Тернопільська МБД №4), «Довідкова література – інструмент пізнання світу» (Бережанська ЦБД), «Шевченко і сьогодення» (Густинська ЦБД), «Рідна мова – чиста як роса» (Теребовлянська ЦБД). Дні нової книги проводились в Козівській ЦБД «Знайомтесь, нові книжки»; Чортківській МБД №2 – «Літератори рідного краю».

В цікавій формі у багатьох бібліотеках області проводились дні бібліографії: «Мистецтво бути читачем» (Козівська ЦБД), «Вони прославили наш край» (Чортківська МБД №2), «Відкрий для себе світ природи» (Борщівська ЦБД), «На все є відповідь у бібліотеці» (Підгаєцька ЦБД), «Тернопільщина у музиці, живописі та слові» (Тернопільська МБД №1), «Знайомтесь: ДБА» (Тернопільська МБД №4), «Таємниці книжкової країни» (Тернопільська МБД №5), «Подорож у країну каталогію» (Бережанська ЦБД). Ряд бібліотек проводили дні періодики: «Журнальний барвограй» (Монастирська ЦБД), «У калейдоскопі яскравих сторінок» (Підволочиська ЦБД), «Журнальна веселка» (Бучацька ЦБД), «Про все цікаве на планеті читай в журналі і газеті» (Козівська ЦБД), «Періодика на всі смаки» (Тернопільська МБД №1), «Пізнайко, Малятко, Ангелятко – мої найкращі друзі» (Тернопільська МБД №2), «Цікавий світ періодики» (Тернопільська МБД №4), «Вісті моєї країни» (Бережанська ЦБД). У деяких бібліотеках відбулися дні покажчика: «Вони прославили наш край» (Лановецька ЦБД), «Письменники Тернопілля» (Тернопільська МБД №5).

У багатьох дитячих бібліотеках області діють гуртки, в рамках роботи яких проводяться різноманітні масові заходи. Так на базі Бучацької ЦБД діє гурток «Юні бібліографи», де було проведено брейн-ринг «Знавці бібліографії», гру-вікторину «Захопливий світ бібліографії», конкурс «Найкращий бібліограф».

Важливе місце посідає видавнича діяльність бібліотек області. Бібліотекарі області склали бібліографічні та попереджувальні довідки, рекомендаційні та інформаційні списки, пам'ятки, закладки.

Були підготовлені наступні матеріали:

- бібліографічні довідки: «Ти світоч наш великий» – до 200-ліття великого Кобзаря (Монастирська ЦБД), «Повернути ім'я майстра» (Тернопільська МБД №1);
- бібліографічні покажчики «Бережанські письменники – дітям», «Слово духм'яне Опілля» (Бережанська ЦБД);
- попереджувальні довідки: «Рід, родина, сім'я» – до 20-річчя Міжнародного року сім'ї (Збаразька ЦБД), «В дітей хотіла перелити душу» – до 165-річчя О. Пчілки (Підволочиська ЦБД), «Жінка з роду Драгоманових» (Тернопільська МБД №1);
- рекомендаційні списки: «Книги, які читали твої батьки» (Збаразька ЦБД), «Для духовного відпочинку і росту на канікулах»;
- анотовані списки літератури «Читаємо влітку» (Кременецька ЦБД), «Книги-ювіляри» (Скалатська МБД), «Веселкова скарбничка» (Козівська ЦБД), «Нетлінна сторінка УПА» (Заліщицька ЦБД), «Наші країни – творці незалежної України»

(Тернопільська МБД №4), «Забути не маємо права» (Гусятинська ЦБД), «Конституція України – оберіг нашої державності» (Монастирська ЦБД).

- списки-закладки: «З чого починати?», «Що читати далі» (Лановецька ЦБД).

З метою навчання користувачів-дітей бібліотечно-бібліографічної грамотності, виховання культури читання, покращення самостійної роботи з носіями інформації, майже в усіх бібліотеках області проводились бібліотечно-бібліографічні заняття: «Як написати відгук на прочитану книгу» (Монастирська ЦБД), «Я Мудрість – бо я книга» (Скала-Подільська бібліотека для дітей), «Школа бібліографічної культури» (Заліщицька ЦБД), «Як користуватись бібліографічними покажчиками» (Тернопільська МБД №5).

Досить цікавими є такі форми, як інтелектуальні, бібліографічні ігри, вікторини: «На крутих віражах ДБА», «Ключ до всіх знань» (Заліщицька ЦБД), «Книги Всезнайки» (Теребовлянська ЦБД), «Твоє довідкове бюро» (Підгасцька ЦБД), «Мандруємо сторінками словника від А до Я»; конкурс «На кращого юного бібліографа» (Бережанська ЦБД).

V. Формування документних ресурсів. Каталогізування документів

Таблиця №2. Поточне та ретроспективне комплектування

Надійшло примірників у 2014 році	
Назв	719
Примірників	1967
<i>В т. ч. за джерелом надходження:</i>	
передплата (періодичні видання)	855
книготорговельна мережа	569
подаровані видання	98
видавництва	6
За програмою «Українська книга»	366
Згідно наказу МКУ від 06.09.2013 № 839 «Щодо здійснення придбання україномовних книг для поповнення фонді публічних бібліотек»	24
інші джерела	49
<i>В т. ч. за видами:</i>	
книги та брошури	1 112
газети та журнали	855
електронні документи	--

З метою якнайповнішого забезпечення різноманітних запитів користувачів у звітному році бібліотека продовжувала формування книжкового фонду.

За 2014 рік у фонд бібліотеки надійшло 1967 документів: 1112 примірників книг, 823 назви журналів та 32 назви газет.

Брак коштів негативно впливає не тільки на кількісний, але й на якісний склад фонду бібліотеки. Однак, бібліотека постійно працює над пошуком позабюджетних альтернативних джерел, за рахунок яких здійснюється поповнення фонду. Серед нових надходжень значну частину становлять періодичні видання. Ця тенденція

зберігається вже протягом багатьох років, що має значний вплив на структуру бібліотечного фонду, майже 17% якого складає періодика.

Поповнення фонду бібліотеки книгами у 2014 році відбувалося з таких джерел:

- 569 примірників книг придбано за державні кошти;
- 366 примірників книг отримано за програмою «Українська книга»;
- 24 прим. книг згідно Наказу Міністерства культури України «Щодо здійснення придбання україномовних видань для поповнення фондів публічних бібліотек»;
- 89 прим. книг подаровано місцевими письменниками та видавництвами;
- 8 прим. книг отримано з НБУ для дітей;
- 49 примірників книг одержані з ОУНБ;
- 6 примірників – книги від IREX;
- 1 книгу отримано від Волинської ОБД.

Впродовж року до бібліотеки надійшло літератури на суму 41 473 грн., з них:

- за державні кошти (фонд розвитку) – 15 000грн.;
- за державною програмою «Українська книга» – 20 934грн.;
- згідно наказу МКУ «Щодо...» – 1103грн.

Аналіз нових надходжень за галузями демонструє незадовільну кількість поповнення фонду книгами з сільського господарства (6), мистецтва і спорту (77), природознавства (74), техніки (64). Найбільше поповнення фонду відбулося книгами художньої літератури (881 прим.) та суспільно-політичної (349) Кількість нових надходжень літератури для дошкільників та учнів 1 – 2 кл. становить 82 прим. (*детальніше у таблиці № 3, ст. № 34*).

VI. Зберігання документних ресурсів

Протягом звітнього року особливу увагу було приділено роботі із збереження бібліотечного фонду. Проводились заходи спрямовані на забезпечення активного використання бібліотечних фондів, шляхом організації вільного доступу до них користувачів та профілактичні заходи щодо збереження та запобігання псуванню документів, зокрема:

- очищення фонду основного книгосховища від застарілих та зношених документів;
- перегляд фонду відділів обслуговування на предмет виявлення дублетної літератури та видань, які потребують ремонту;
- бесіди з користувачами щодо збереження бібліотечного фонду та визначення критеріїв компенсації втрачених видань;
- контроль за своєчасним поверненням користувачами книг, особливо цінних видань;
- організовано 10 переглядів та виставок літератури, з метою популяризації фондів основного книгосховища;
- ведеться картотека-індикатор цінних та рідкісних видань;
- відремонтовано 465 примірників книг.

З метою вивчення ефективності використання книг розділу 84.4 Укр. – Українська література, як для загального читання так і за шкільною програмою, працівниками основного книгосховища проведено аналіз книжкового фонду

Таблиця №3 Якісний склад нових надходжень у 2014 році

Всього видань	За видами				За галузями							За мовами			
	Книг, брошур	Журн. газет	АВМ	ЕД	СПЛ	Природ. дозн.	Техн. л-ра	С/Г л-ра	. Мистецтво, спорт	Для дошк. та уч 1-2 кл.	Художня л-ра	Інша лігера тура	Укр. мовою	Рос. мовою	Іншими мовами
1967	1112	855	-	-	349	74	64	6	77	82	881	434	1798	167	2
%	55,6	43,5			17,7	3,8	3,3	0,3	3,9	4,2	44,8	22	91,4	8,5	0,1

Таблиця № 4 Склад бібліотечного фонду

Всього видань	За видами документів				За галузями							За мовами			
	Книг, брошур	Газет, журн.	АВМ, ЕД	СПЛ	Природ. нічч	Тех. нічна	С/Г	Мистецтво, спорт	Літ. для дошк.	Художня лігера тура	Інша лігера тура	Укр. мов.	Рос. мов.	Іншими мов.	
Фонд на 01.01.14.	119576	97745	19928	1903	19926	9508	4263	1643	7010	22322	48564	6340	70981	46885	1710
Надійшло у 2014 р.	1967	1112	855	-	349	74	64	6	77	82	881	434	1798	167	2
Вибуло у 2014 р.	40264	2208	1818-	-	547	361	930	97	501	246	547	797	1905	2088	33
Фонд на 01.01 15.	117517	96649	18965	1903	19728	9221	3397	1552	6586	21158	48898	5977	70874	44964	1679
%		82,9	16,1	1,7	16,8	7,8	2,9	1,3	5,6	18,9	41,6	5,1	60,3	38,3	1,4

даного розділу від літери А до літери Д. В процесі вивчення переглянуто 812 примірників книг, що знаходяться в основному книгосховищі.

Вивчення проводилось статистичним методом і показало наступне:

- Систематично читаються твори О. Довженка, Є Гуцала, О Вишні, М. Вовчка, Є Дудара, О Гончара;
- Виявлено частину фонду, яка використовувалась рідко, зокрема: книги О. Донченка, О. Десняка, В. Владка, П. Загребельного (крім твору «Роксолана»)

Основною причиною утворення пасивної частини фонду є його недостатня популяризація серед читачів.

З метою покращення використання української художньої літератури користувачами бібліотеки необхідно здійснити наступні заходи:

- Посилити популяризацію окремих книг шляхом активізації індивідуальної та масової роботи з читачами;

- Систематично організовувати книжкові виставки з циклу «Несправедливо забуті книги»;

- Приділити належну увагу якісному та кількісному (твори за шкільною програмою) комплектуванню фонду української літератури.

В ході вивчення відібрано 30 примірників книг, які потребують ремонту.

Аналізуючи *таблицю № 4 (ст. 34)* спостерігаємо, на жаль, зменшення книжкового фонду бібліотеки із 119 576 прим. на кінець 2013 року до 117 517 прим. на кінець 2014 року. Списання документів у 2014 році склало 4 026 примірників. На жаль, поповнити фонди такою ж кількістю нових документів не було можливості через недостатню кількість коштів на придбання літератури.

VII. Програмно-проектна діяльність бібліотеки

Значна частина роботи з користувачами проводилась згідно розроблених власних програм:

- «...І діти мають права» (ВО 1 – 4 кл.);
- «Наше здоров'я в наших руках» (ВО 1 – 4 кл., ВО 5 – 11 кл.);
- «Творімо милосердя разом» (ВО 5 – 11 кл.).

(Детальніше про заходи в рамках програм у розділі II. Організація роботи з користувачами).

У звітному році **продовжено роботу проекту «Бібліомістечко»**, який діє у відділі обслуговування дошкільників та учнів 1 – 4 кл впродовж 3-х останніх років. Протягом 2014 року у «Бібліомістечку» проведено 107 заходів, які відвідали 922 дитини та 679 батьків. Найактивнішими учасниками розвиваючих заходів є «Пізнайки» (1 – 3 роки), для яких проведено 46 заходів: складання пазлів, виготовлення аплікацій, малювання пальчиками, показ казок у ляльковому театрі та інші. Особливе місце серед розвиваючих ігор для дітей віком 1–3 роки займають ігри за методикою М. Монтесорі з крупами, макаронами, гудзиками, шнуркування.

Для «Чомусиків» (4 – 6 р.) та «Розумників» (7 – 10 р.) проведено по 30 заходів.

Масова робота для цих категорій включає такі форми: літературні мандрівки віртуальні подорожі, інтерактивні вікторини, екологічні ігри, шашкові онлайн турніри, майтер-класи (аплікації, ляльки-мотанки, писанки), логічні, рухливі ігри.

Важливим моментом у роботі «Бібліомістечка» є активна участь дорослих у заходах, адже, спільні заняття дітей з батьками, спільні читання книг, спільні

розвиваючі, пізнавальні, рольові ігри сприяють більш активному інтелектуальному розвитку малюків.

Урізноманітненню бібліотечних форм роботи у «Бібліомістечку» сприяє тісна **співпраця з Тернопільською міською організацією Спілка Української молоді**. Щонеділі спілчани в стінах нашої бібліотеки проводять заходи (сходини) для дітей віком 3 – 5 років. Протягом року проведено 16 заходів, які відвідали 128 дітей та 88 батьків. Здебільшого ці заходи патріотичного та духовного спрямування, розвивають у дітей любов до рідної землі, української мови, символіки, знайомлять з традиціями та звичаями нашого народу, хорошими манерами, сприяють розвитку дитячої творчості. Окремі з них: «Свято весни», сходини «Покрова Пресвятої Богородиці», «Лицарство Михаїла», цикл заходів «Хороші манери» та ін.

Ефективна робота бібліотеки з наймолодшими користувачами гідно оцінена програмою «Бібліоміст», про що свідчить надання додаткових коштів в сумі 1700 \$ на розширення асортименту полуг у «Бібліомістечку». Кошти виділені для придбання сучасного технічного обладнання (**плазмового телевізора та приставки Kinect Xbox 360**). Використання даних технічних засобів значно покращило стиль роботи. Бібліотека не має великих залів для організації активних ігор, а дане обладнання сприяє фізичному розвитку відвідувачів та заохоченню нових читачів до бібліотеки. За період застосування цього мультимедійного пристрою заняття на «Kinect-майданчику» відвідали 163 користувачів від 4 до 16 р.

Протягом 2014 року працівниками відділу обслуговування учнів 5 – 11 класів велась активна робота з **реалізації проекту «Поглянь у майбутнє»**, в рамках якого створено інформаційний освітньо-ресурсний центр для соціально-незахищених категорій дітей та батьків, які опинились у складній життєвій ситуації. У бібліотеці працюють: «Бібліотечна психологічна служба», «Батьківська академія» «Приймальня з прав дитини», та клуб «Бібліо.inter.net». Заходи, проведені за даними напрямками спрямовані на подолання соціальної і культурної ізоляції дітей і підлітків, що знаходяться в не вигідному соціально-економічному становищі та їх адаптації в суспільстві. Цільові групи дітей (діти сироти, напівсироти, позбавленні батьківського піклування, малозабезпечені та діти з неблагополучних дітей) отримали психолого-педагогічну, юридичну а також іншу допомогу у вигляді консультацій. В рамках проекту застосовувались різні форми масової роботи: тренінги, круглі столи, години дискусії, години спілкування, ігри, арт-терапії, перегляди відеороликів, слайд-презентацій і т.д.

Пріоритетом в роботі «**Приймальні з прав дитини**» (*детально про заходи у додатку №1*) є надання консультування відвідувачів з питань морально-правового виховання підростаючого покоління. За період роботи до «Приймальня з прав дитини» залучено 212 дітей.

Діяльність «**Батьківської академії**» (*детально про заходи у додатку №2*) була спрямована на допомогу батькам у побудові власних стосунків з дітьми, вирішення різноманітних конфліктних ситуацій у взаєминах «батьки-діти». До участі у «Батьківській академії» залучено понад 150 батьків.

Проводячи заходи у «**Бібліотечній психологічній службі**» (*детально про заходи у додатку №3*) бібліотекарі намагались розкрити внутрішній світ дитини, а також надати оперативну психологічну допомогу тим, хто опинилися у складній ситуації. Для вирішення таких проблем було створено телефон гарячої лінії

«Запитай у психолога», он-лайн консультування <http://look-future.blogspot.com/p/12.html>, а також «Скриньку запитань» у холі бібліотеки, та проведено ряд заходів. До участі «Бібліотечної психологічної служби» залучено 151 дитину. Нашими постійними партнерами з надання кваліфікованої психологічної підтримки відвідувачам є психологи Тернопільського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, з допомогою яких здійснюється професійне консультування.

У клубі «**Бібліо.inter.net**» для його відвідувачів проведено ряд навчальних занять, зокрема: «Особливості спілкування в чат», «Подорож до Країни Інтерляндії», «Соціальні мережі як засіб віртуального спілкування і знайомств» та інші.

Для висвітлення роботи у даному проекті та з метою залучення до його діяльності нових відвідувачів створено **блог проєку «Поглянь у майбутнє»**. Відвідування блогу за 2014 рік складає 1191. Велосю постійне наповнення його сторінок новою інформацією.

Для більш ефективної реалізації завдань ресурсного інформаційно-освітнього центру залучались **партнери**: Комунальна установа Тернопільської обласної ради «Центр здоров'я», Тернопільська обласна організація Товариства Червоного Хреста», Тернопільський міський відділ внутрішніх справ, Тернопільський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Служба у справах неповнолітніх та дітей Тернопільської міської ради, Кримінальна міліція у справах дітей м. Тернополя, Головне управління юстиції у Тернопільській області, Спілка молодих юристів головного управління юстиції у Тернопільській області.

Отож, за час реалізації проєкту до участі в ньому залучено 504 особи, створено інформаційний освітньо-ресурсний центр, і крім бібліотечних послуг дітям та підліткам надавалась психологічна та юридична підтримка, що сприяло швидшій адаптації їх для життя у сучасному світі, а також їх інтелектуальному розвитку. Батьки, в свою чергу, підвищили свою компетентність стосовно виховання дітей та покращення стосунків з ними.

Технічні засоби, отримані від програми «Бібліоміст» для запровадження проєкту «Поглянь у майбутнє» дозволили забезпечити вільний доступ до інформації дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, з малозабезпечених та неблагополучних сімей. Офіційно термін дії проєкту завершено, проте, зважаючи на актуальність заходів бібліотека і надалі буде працювати за даними напрямками.

VIII. Впровадження інформаційних технологій

Підвищення соціальної та інформаційної ролі бібліотек у сучасному суспільстві диктує необхідність формування нових методів організації інформаційного простору бібліотеки, який реалізується за допомогою впровадження комп'ютерних технологій.

Поряд із традиційними бібліотечними послугами наша бібліотека має можливість надавати сервісні послуги: користування інтернетом, пошук інформації у всесвітній мережі, запис інформації на електронні носії, друк на принтері, сканування, копіювання документів. Останнім часом спостерігається тенденція зростання попиту на такі послуги, як створення електронної пошти, реєстрація та

спілкування в соціальних мережах, пошук в мережі інтернет рефератів, творів за шкільною програмою тощо.

В цілому, використання сучасних технологій в обслуговуванні користувачів не тільки підвищує ефективність використання ресурсів книгозбірні, а й полегшує доступ користувача до інформації, підвищує престиж та привабливість бібліотеки.

На кінець звітного року у своєму розпорядженні бібліотека має 28 комп'ютерів підключених до інтернету та інтерактивну SMART-дошку, 3 проектори, 1 мультимедійний пристрій **Kinect Xbox 360**, що дозволило активізувати використання інтернет- технологій у роботі з користувачами.

Для бібліотеки, як для загальнодоступного центру інформації, важливим є створення власних ресурсів. Тому у 2014 році значна увага була приділена **створенню нової версії сайту**(<http://odb.te.ua>). Працівниками сектору інформаційних технологій та електронних ресурсів переміщено базу даних з попереднього сайту, проводилось наповнення та редагування розділів, створено віртуальний тур відділами бібліотеки. Всього протягом року на сайті розміщено понад 250 інформаційних повідомлень про проведені заходи. У 2014 році сайт відвідали 250 772 користувачі.

Крім того, створено окремий сайт проекту «Бібліомістечко» (<http://bibliomistechko.te.ua>), який інформує користувачів про усі цікаві події, що відбуваються на ігрових майданчиках нашого містечка.

З метою відображення різних аспектів діяльності відділу мистецтв кілька років функціонує інформаційний блог «Багатобарвний світ мистецтва» (<http://art-departament.blogstop.com>), який відображає мистецьке життя краю, інформує про творчі акції бібліотеки.

Протягом 2014 року проводилось наповнення блогу «Поглянь у майбутнє» (<http://look-future.blogspot.com>), який інформує наших користувачів про основні напрямки діяльності проекту «Поглянь у майбутнє»: «Батьківська академія», «Бібліотечна соціально-психологічна служба», «Приймальня з прав дитини» та «Клуб «Бібліо.inter.net.».

Працівники сектору постійно використовують інформаційні інтернет-ресурси, які допомагають у підготовці та проведенні заходів, а саме: мультимедійні презентації, ігрові та розвиваючі сайти для дітей тощо.

Впродовж року створювались електронні ресурси, які ілюструють проведені бібліотекою заходи, зокрема **відеоролики та слайд-презентації** з нагоди дня незалежності України «Моя Україна», 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка «Наші земляки – лауреати Національної премії України ім. Т. Шевченка», «Книги ювіляри» (до Всеукраїнського дня бібліотек тощо).

Крім того, на веб-сайті працівниками бібліотеки оформлено віртуальні виставки літератури «На п'єдесталі – українська книга», «Хто з нами в країну природи», «Шляхами історії».

На жаль, у бібліотеці немає програмного забезпечення для автоматизації бібліотечних процесів: обробки інформації, об'єднання її у єдину інформаційну систему тощо.

ІХ. Рекламно-інформаційні заходи

Рекламна діяльність бібліотеки – один з найважливіших засобів формування іміджу установи, популяризації її послуг серед громади та залучення нових користувачів.

З метою ознайомлення користувачів з асортиментом послуг, які надає бібліотека, працівниками книгозбірні проведено понад 30 екскурсій для читачів-дітей, 3 екскурсії для студентів Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, 1 – для студентів Тербовлянського вищого училища культури.

Велика увага приділялась **співпраці з різними установами та громадськими організаціями**: загальноосвітніми, дошкільними закладами, Обласним комунальним будинком для дітей шкільного віку, Спеціалізованою школою-інтернатом для дітей з вадами слуху, музичною школою №1, профспілковою школою мистецтв, Центром дитячої та юнацької творчості, музичним училищем ім. Соломії Крушельницької, обласною організацією Національної Спілки письменників України, Тернопільським академічним драматичним театром ім. Т.Г. Шевченка, Головним управлінням юстиції у Тернопільській області, Службою у справах неповнолітніх та дітей Тернопільської міської ради, Кримінальною міліцією в місті Тернополі, Молодіжним центром «Довіра» Тернопільської обласної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді, місцевими видавництвами «Навчальна книга – «Богдан», «Джура», «Підручники і посібники», Обласною організацією Товариства Червоного Хреста, Центром Здоров'я.

Активна робота працівників бібліотеки та тісна співпраця із засобами масової інформації дозволяє формувати позитивний імідж установи, інформувати громадськість міста про нові послуги, що безперечно привертає увагу громади до бібліотеки та сприяє збільшенню кількості відвідувачів книгозбірні.

Про роботу бібліотеки у 2014 році здійснено 5 репортажів на радіо та 4 на телебаченні, опубліковано 21 замітку на сторінках місцевої преси та 62 в інтернет-газетах.

Працівники бібліотеки активно працюють над створенням та розповсюдженням друкованої рекламної продукції: буклетів, візиток, оголошень, прес-релізів, запрошень, пам'яток читача тощо.

Крім того, створено ряд мультимедійних презентацій та відеороликів, розміщених на сайті, блогах бібліотеки у You Tube.

Створено нову версію сайту бібліотеки, проводилось редагування та наповнення його розділів створення нових сторінок, рубрик, що також сприяло популяризації діяльності книгозбірні. *(Детальніше у розділі 8. Впровадження інформаційних технологій)*

Х. Управління колективом та матеріально-технічна база Організація управління. Соціальний розвиток колективу

Протягом звітнього року проводилась робота з розробки регламентуючої та технологічної документації:

- переглянуто та доповнено пакет документів про платні послуги;
- поновлено чинні та складено посадові інструкції на нових працівників;
- ознайомлено нових працівників з «Правилами внутрішнього розпорядку».

Велась робота з підвищення кваліфікації працівників бібліотеки, зокрема проведено:

- навчання у «Школі молодого бібліотекаря» для 8 нових працівників ОБД;
- навчання бібліотекарів у тренінгових центрах:
  - 7–11 квітня 2014 року на базі Регіонального тренінгового центру ТООУНБ 7 працівників нашої книгозбірні пройшли навчання на тему «Нова бібліотечна послуга: використання Інтернету в бібліотеках»,
  - 17–21 лютого – «Інноваційні зміни в бібліотеці, кадровий менеджмент та фандрейзингова діяльність»,
  - 3–8 лютого на базі Тернопільської обласної бібліотеки для молоді 8 працівників ОБД пройшли підвищення кваліфікації за темою «Електронне урядування та доступ до інформації в бібліотеках»,
  - 12–15 травня навчання на тему «Робота бібліотеки на задоволення інформаційних та дозвілєвих потреб читачів-дітей» проходило на базі Рівненської обласної бібліотеки для дітей. В результаті – свій фаховий рівень підвищили 7 працівників ТООБД.
- 12–16 травня 2014 року на базі Національної бібліотеки України для дітей Проблемно-цільове навчання «Суспільний статус і значимість дитячих бібліотек як соціокультурних інститутів і організаційно-методичних центрів регіону» для завідувачів науково-методичних відділів обласних бібліотек для дітей відбулось У даному навчанні взяла участь завідувачка науково-методичного відділу ТООБД Тетяна Хованець.
- У програмі «Лідерство» для молодих бібліотекарів взяла участь завідувачка сектору абонементу відділу обслуговування дошкільників та учнів 1 – 4 класів Тетяна Хованець.

Програма передбачала ряд тренінгів:

- «Технології Веб 2.0 у сучасній бібліотеці» 27–28 січня 2014 та «Оцінювання потреб та залучення громади» 29–30 січня у м. Перечин Закарпатська обл.;
- «Управління проектами» 19–20 лютого у м. Львові;
- проведення фінального оціночного семінару для учасників програми, що відбувся 24 червня у м. Києві.
- огляди-презентації фахових видань;
- тренінги для нових працівників щодо пошуку інформації в ТООБД;
- звіти працівників бібліотеки про участь у конкурсах, тренінгах, навчальних поїздках;
- повторну атестацію працівників бібліотеки;
- виробничі навчання з проблемних питань у структурних підрозділах.

На раді при директорі обговорювались такі питання:

- контроль та аналіз виконання основних показників та основних завдань, підведення підсумків роботи за місяць, квартал, рік;
- виконання умов проекту «Поглянь у майбутнє»;
- участь у конкурсах та тренінгах від програми «Бібліоміст»;
- інформування працівників бібліотеки про участь у ярмарку бібліотечних інновацій;
- про організацію навчання та підвищення кваліфікації працівників бібліотеки, які не мають вищої освіти та сертифікатів про підвищення кваліфікації;
- аналіз та оцінка планово-звітної, технологічної документації, обговорення та вирішення проблем, визначення та вирішення перспективних напрямків діяльності закладу;
- аналіз семінарів, загально бібліотечних заходів, творчих акцій;
- вирішення поточних питань.

Основні заходи проведені в рамках проекту «Поглянь у майбутнє» «Приймальня з прав дитини»

(додаток №1)

У «Приймальні з прав дитини» надано 16 правових консультацій, зокрема:

«Як держава піклується і матеріально забезпечує соціально-незахищених громадян України» і «Що є власністю неповнолітніх та у яких випадках підліток може розпоряджатися цінним майном?» – за такими темами отримали правові консультації підлітки із соціально-незахищених сімей, які кваліфіковано надавав Івашків Н. І., член координаційної Ради молодих юристів при головному управлінні юстиції в Тернопільській області На завершення заходу діти одержали пам'ятки «Майнові права неповнолітніх».

Правова консультація на тему «Право на працю неповнолітніх»

Більшість неповнолітніх влаштуваючись на роботу не знають про те, що вони мають певними пільгами, а деякі роботодавці цим користуються. Тому, бібліотека вважає одним із своїх завдань інформування осіб, що досягли повноліття про їх права, гарантії, умови праці. Для підлітків, яких цікавлять дані питання, бібліотекарі організували правову консультацію на тему «Право на працю неповнолітніх», під час якої діти дізнались з якого віку вони можуть працювати, про тривалість робочого часу і право на відпочинок неповнолітніх, врегулювання оплати праці неповнолітніх, а також про правові засади охорони праці неповнолітніх.

Консультація на тему «Що таке злочин, і як бути, коли вчинено злочин?»

Мабуть, немає жодної дорослої людини, яка б хоч раз у житті не порушила норм чинного законодавства. У дитячому віці такі порушення мають переважно дріб'язковий характер, наприклад: запізнення на урок, перехід дороги за межами пішохідного переходу. Та, на жаль, існують і інші – набагато серйозніші злочини, такі як крадіжка та вбивство людини. «Що таке злочин?», «Яка відповідальність настає після вчинення злочину?» – Відповіді на ці та багато інших запитань, читачі нашої книгозбірні отримали під час правової консультації, в ході якої бібліотекарі ознайомили учасників із основними ознаками та видами злочинів, навели приклади правопорушень, до яких найчастіше вдаються підлітки.

Юридична консультація «Як поводитись, коли вас затримує міліція»

Іноді життєві обставини складаються так, що навіть найбільш законослухняний громадянин може опинитись у ролі затриманого. Норми поведінки під час затримання міліцією, чітко прописані у законодавстві нашої держави, проте, багато громадян, а надто особи підліткового віку недостатньо обізнані у своїх правах. Тому працівники бібліотеки для чергової юридичної консультації обрали тему «Як поводитись, коли вас затримує міліція». На зустріч з підлітками було запрошено оперуповноваженого кримінальної міліції у справах дітей Косінського А. Р., який розповів про те, що говорити і як взагалі себе поводити із представниками правоохоронних органів, якщо тебе запідозрили у порушенні закону. Присутні також отримали пам'ятні листівки із порадами щодо поведінки людини під час затримання.

У «Батьківській академії» проведено 11 заходів

Година-дискусія «Батьки та діти. Стосунки та проблеми»

Одні вважають, що дитину потрібно готувати до школи з трьох років, інші – за рік до вступу, але коли це робити доцільніше і чи потрібно спеціально займатися з дітьми. Проконсультувати батьків з таких питань бібліотекарі запросили психолога Тернопільської загальноосвітньої школи №16 Т. М. Іванюк. Вона надавала кваліфіковані поради та консультації стосовно того, якими повинні бути майбутні першокласники, якими знаннями володіти та яку адаптацію повинні пройти, щоб не відчувати себе «відчуженими» у дитячому колективі. На завершення дискусії батьки отримали тести «Чи готова ваша дитина до школи?»

Тренінг «Дітей виховують батьки, а батьків?»

Знаходити правильні рецепти щасливої сім'ї, виробляти навички вирішення сімейних конфліктів, розуміти один одного, долати труднощі, знаходити гармонію спільного життя батьки вчилися під час тренінгу «Дітей виховують батьки, а батьків?», який бібліотекарі організували спільно з психологом Тернопільського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Вольшаницькою І. Д. На тренінгу батьки вчилися знаходити потрібні методи виховання, які допоможуть налагодити тісний контакт з їхніми дітьми.

Година спілкування «Почуйте голос вашої дитини»

Проблема визначення та виявлення творчих здібностей дітей – одвічний предмет дискусії батьків, психологів та вчителів. Для вирішення цієї проблеми до нас завітали психологи Луковкіна Н. В. і Вольшаницька І. Д. із міської соціальної служби для дітей, сім'ї та молоді, які професійно надали поради та консультації батькам про необхідні заходи, які потрібно вжити для того, щоб правильно визначити та обрати навчальний гурток, чи студію, який би дитина відвідувала із задоволенням та користю для себе. Учасники заходу також отримали різноманітні тести та анкети, які допоможуть їм особисто за індивідуальною програмою правильно обрати та визначити перспективи у виборі певного виду творчого розвитку дитини та зможуть правильно оцінити майбутні їхні успіхи.

Відеосалон «Поговоримо про сім'ю» (сімейний перегляд фільму з обговоренням)

Чашечка запашного чаю і хороший фільм – кращого способу провести осінній недільний ранок, годі й шукати. То ж, мабуть, не випадково сімейний перегляд фільму, який проходив у рамках «Батьківської академії», зібрав у нашій бібліотеці стільки уважних глядачів. Стрічка «Обіцяю цінувати» це історія любові, якій судилось пройти важкі випробування. Сила віри, надії та любові, які

супроводжують головних героїв у важкій боротьбі з недугою підштовхують глядача до роздумів над власним життям, спонукають до якісних змін у світогляді. Після перегляду, бібліотекар Тетяна Щепанівська запросила батьків до обговорення побаченого та поділитись своїми враженнями від стрічки. Як виявилось, зворушлива історія життя незнайомих людей, надзвичайно вразила учасників перегляду, а декому – допомогла розібратись у власних проблемах та негараздах.

Форум батьків «Коло думок»

Під час підсумкового форуму «Коло думок» бібліотекарі та постійні відвідувачі «Батьківської академії» підводили підсумки річної діяльності проекту «Поглянь у майбутнє», а також ділились своїми враженнями від проведених заходів, які відбувались у формі цікавих бесід, тренінгів та консультацій на різну тематику. Впродовж роботи у проекті батьки отримували кваліфіковані консультації та поради психологів, юристів, медиків, педагогів,

ділились власними проблемами, спільно з фахівцями шукали виходи із різних ситуацій. Найбільш цікавими на думку батьків були теми: «Батьки та діти. Стосунки та проблеми»; «Почуйте голос вашої дитини» та «Життя без шкідливих звичок». Наскільки ефективними і корисними були ці заходи, учасники проекту описали у своїх відгуках. На думку батьків такі заходи варто організовувати і надалі, адже вони сприяють налагодженню дружніх стосунків між батьками та дітьми.

Психологічний тренінг «Психологія кольору»

Кольорова гама по-різному впливає на психіку людини. Одним із завдань професійного психолога було визначити вплив кольорів на емоційний стан присутніх учнів 8 класу Української гімназії ім. І. Франка, які були присутні на заході. Діти малювали різноманітні символи, які були свідченням їх внутрішнього світу. Після обговорення малюнків, їх аналізу вони дізнались багато цікавого про себе і своїх друзів. Психолог, розповіла про значення кольорів в загальному розумінні, а також у виборі одягу. Адже одяг, який ми носимо, може багато чого розповісти про нас оточуючим. Цікавою була інформація про лікувальні властивості кольорів, а також про кольорову гаму інтер'єру.

Психологічний тест «Малюнок сім'ї»

Що ж означає сім'я для читачів нашої книгозбірні? З'ясувати це вирішили психологи «Бібліотечної психологічної служби», які запросили дітей до участі у цікавому тестуванні «Малюнок сім'ї». «Озброївшись» олівцями, фломастерами та аркушами паперу, учасники приступили до малювання. Особливість цієї психологічної методики полягає у тому, що дитина сама вирішує, кого і як зображати, і яку кольорову гаму використовувати при цьому.

Кульмінацією заходу став психологічний аналіз дитячих робіт. Так, юні читачі, разом з бібліотекарем, по черзі характеризували родини, зображені на малюнках. Автори малюнків підтверджували, спростовували та коментували усе почуте, робили перші власні спроби психологічного аналізу.

Тренінг «У пошуках власного «Я»

Розкрити приховані таланти, а також відшукати правильну стежину у світ майбутнього допомогли працівники бібліотеки та психолог школярам, які стали учасниками тренінгу «У пошуках власного «я»». В ході бесіди діти із задоволенням ділились планами на майбутнє, обговорювали свої хобі, а також намагались поєднати власні вподобання із вибором майбутньої професії. Масу позитивних вражень від цієї недільної зустрічі отримали як учасники, так і організатори тренінгу, адже іноді пошуки власного «я» тривають усе наше життя.

Акція «Кинь цигарку – з'їж цукерку»

З метою профілактики тютюнопаління серед підлітків, працівники відділу обслуговування учнів 5 – 11 класів провели акцію «Кинь цигарку – з'їж цукерку». Адже ця проблема потребує негайного вирішення і стосується кожного з нас не тільки, тих хто палить. Бібліотекарі пропонували цукерки тим, хто погодився віддати цигарку. Виявилось, що осіб які б хотіли кинути курити є чимало, але вони не

можуть цього зробити одразу через ряд причин. Детальніше про акцію за адресою <https://www.youtube.com/watch?v=xHaug2GV1W4>

Тренінг «Пізнай себе і ти пізнаєш світ прекрасний»

Виявити таланти читачів спробували і працівники нашої бібліотеки під час тренінгу «Пізнай себе і ти пізнаєш світ прекрасний». Діти міркували над тим, чому природа створила людей такими різними, чи потрібно прислухатись до «голосу серця», обираючи улюблене заняття або майбутню професію. Бібліотекар навела приклади успішних та відомих людей, які, завдяки природному хисту та власному працелюбству досягли небачених висот у професійній діяльності та житті загалом. Також, учасникам тренінгу було запропоновано пройти тест на рівень обдарованості, який допоможе школярам віднайти своє місце у цьому загадковому, непередбачуваному, але такому прекрасному світі.

Круглий стіл «Твоя життєва позиція»

«Бібліотечна психологічна служба» продовжує досліджувати найбільш віддалені та потаємні куточки людської душі. Цього разу зустріч за круглим столом відбулась поза межами книгозбірні – у Тернопільському обласному комунальному будинку для дітей шкільного віку. Спільно із вихованцями закладу, бібліотекарі обговорили надзвичайно цікаву тему – вплив імені на життєву позицію та долю людини. Бібліотекар розповіла дітям про історію дослідження людського імені, а також поцікавилась у присутніх, чи знають вони щось цікаве про власне

ймення. Як виявилось, більшість учасників заходу навіть не здогадувались про те, що характер, доля і навіть усе життя людини може залежати лише від декількох простих літер. Увазі присутніх було презентовано книгу Любомира Белея «Ім`я дитини в українській родині», яка неодмінно в майбутньому стане у пригоді молодим батькам при виборі імені для новонародженого малюка.

Скорочення, вживані в тексті

ТОБД – Тернопільська обласна бібліотека для дітей

ВО 1–4 кл. – відділ обслуговування дошкільників та учнів 1–4 класів

ВО 5–11 кл. – відділ обслуговування учнів 5–11 класів

СЕВ – відділ мистецтв

НМВ – науково-методичний відділ

ІБВ – інформаційно-бібліографічний відділ

ВКОД – відділ комплектування та обробки документів

ВЗГРФ – відділ зберігання, гігієни та реставрації фондів